

[Indenrigsministeren.]

fattelse, at dette forslag giver mulighed for at forbedre befolkningens tandsundhed på en økonomisk hensigtsmæssig måde. Vi vil således ved en anvendelse af dette hjælpepersonale opnå en bedre udnyttelse af tandlægerne til rationel terapeutisk indsats.

I denne forbindelse skal jeg fremhæve, at lovforslaget ikke medfører offentlige merudgifter. Tværtimod vil der på længere sigt kunne blive tale om besparelser i det omfang, tandplejerne erstatter anvendelsen af tandlægernes arbejdskraft.

Jeg ved, at det kan være vanskeligt fra den ene dag til den anden at indstille sig på anvendelsen af nye personaleformer, men jeg tror, at man såvel hos de praktiserende tandlæger som inden for den offentlige tandpleje hurtigt vil erkende, at dette nye personale vil betyde en væsentlig aflastning i tandlægernes arbejde. Fra indenrigsministeriets side vil vi da også gøre vores bedste for at tilskynde til anvendelsen af tandplejerne.

På denne baggrund skal jeg anbefale mit forslag til lov om ændring af lov om udøvelse af tandlægevirksomhed til det høje tings velvillige behandling.

Den eneste sag på dagsordenen var:

Forfættelse af første behandling af forslag til lov om prisstop

og
forslag til lov om prisstop [af Ømann m. fl.].

(Foregående del af første behandling findes i tidenden sp. 252).

Forhandlingen genoptoges.

Statsministeren (Poul Hartling):

Allerførst takker jeg for de velkomstord, der lød til regeringen fra en række af ordførerne. Den socialdemokratiske ordfører var den første til at byde os velkommen og gav os gode ønsker med på vejen. Det takker jeg for. Jeg overhørte ikke de kritiske bemærkninger, der var føjet til, de var tydelige, og de var båret af overbevisning, men de får mig til at tro, at også de venlige ord skal tages til pari.

Hr. Kjeld Olesen sagde, at arbejdet skal gøres, og at socialdemokratiet vedkender sig

ansvaret. Det bekræfter det indtryk og den forventning, som vi havde. Skal vi klare de store problemer under de nu herskende vilkår, må alle partier udvise ansvarsbevidsthed, og det kan i hvert fald ikke lykkes, hvis ikke folketingets største parti har den indstilling.

En af de kritiske bemærkninger, der kom fra den socialdemokratiske ordfører og fra flere andre, bl. a. fra hr. Niels Helveg Petersen, gik ud på, at debatten blev ført på et mangelfuldt grundlag. Man savnede redegørelse for energikrisen, enkeltplaner for besparelser, en mere indgående økonomisk oversigt osv. Det må jeg give ordførerne ret i. Kunne vi have fået denne debat en uge senere, sådan som det først var meningen, havde det været muligt at fremlægge et noget bredere materiale. Men det har ikke været jordisk muligt for regeringen med de hverdage, der nu engang har været til rådighed, siden regeringen blev dannet og indtil dette øjeblik, at skaffe et bedre materiale. Det vil komme, og jeg kan kun sige, at vi har gjort, hvad vi kunne.

Jeg hørte godt, at den ærede ordfører havde nogle bemærkninger om, at de 12 ministre betød, at nu skulle regeringen ikke bestille noget. Jeg tror nok, at vi 12, efter hvad vi har bestilt i juleferien, tog den hilsen med et skævt smil, men det er på den anden side godt nok, at vi kommer i gang, og så må vi jo nu engang, regering og folketing, arbejde på det grundlag, vi har, selv om der er områder, vi endnu ikke har fuldt overblik over. Hvis vi skal have inflationen bremset, hvis vi skal have gennemført væsentlige besparelser for det kommende år, har vi ikke megen tid at spille.

I løbet af nogle dage ved vi forhåbentlig noget mere om olieforstyringerne. Jeg tror, at handelsministeren vil gøre nogle bemærkninger om det allerede i dag, men der vil nok gå endnu nogle uger, før vi har fuldt overblik over de produktions- og beskæftigelsesmæssige konsekvenser. Regeringen vil ikke tøve med at delagtiggøre folketinget i sin viden og sine overvejelser på dette område.

Hr. Kjeld Olesen og flere andre ville anfægte regeringens vurdering, som gik ud på, at 1.000 kr. skattefrit ville give fuld dækning for den reelle værdi af 3 dyrtidsportioner. Det er klart, at det er et spørgsmål,

[Statsministeren.]

som vi må se nærmere på og i fællesskab regne på. Det er vores resultat, at de 1.000 kr. er nok til at give fuld dækning. Men det må bero på en misforståelse, når hr. Kjeld Olesen siger, at den dyrtidsportion, som en lønmodtager får udbetalt, intet har med de fremtidige priser at gøre. Vi er da fuldt på det rene med, at dyrtidsreguleringen er en erstatning for prisstigninger, der allerede har fundet sted — ingen tvivl om det — og derfor er det også regeringens opfattelse, at den almindelige lønmodtager skal have en dækning, der er mindst lige så god som den, han reelt opnår igennem den nugældende dyrtidsregulering. Men når vi skal gøre op, hvad den reelle gevinst eller det reelle udbytte af 3 dyrtidsportioner er, så kan vi da ikke se bort fra, at den omkostningsforøgelse, som dyrtidsportionerne skaber, vil føre til nye prisstigninger, prisstigninger, som ikke kommer, hvis vi undgår at belaste erhvervene med denne meromkostning.

Vi har anslået, at de prisstigninger, som vil blive følgen af 3 dyrtidsportioner, udgør ca. $\frac{1}{4}$ af dyrtidsreguleringens beløb, dvs. 650 kr. godt og vel pr. lønmodtager. Det er disse fremtidige prisstigninger — så kan vi jo regne på det — vi tager hensyn til, når vi skal vurdere, om lønmodtagerne får fuld dækning, og jeg tror ikke, at hr. Kjeld Olesen kan fastholde, at disse prisstigninger ikke har noget med dyrtidsportionernes reelle værdi at gøre.

Det regnestykke, vi har stillet op, er altså dette: hvis lønmodtageren giver afkald på 3 dyrtidsportioner, giver han altså afkald på et beløb, der svarer til 2.640 kr., det er endda med det hele regnet ind. Hvis vi regner med en marginalskat på 45 pct., vil han i virkeligheden kun få udbetalt 1.452 kr. Det er altså det beløb, han får. Hvad får han nu efter regeringens forslag i stedet for disse 1.452 kr.? Han får 1.000 kr. kontant og skattefrit. Samtidig slipper han for prisstigninger, som vil være en uundgåelig følge af de højere omkostninger, og som vi i gennemsnit har opgjort til godt 650 kr. pr. lønmodtager. Direkte og indirekte opnår lønmodtageren altså merindtægt og besparelser på sit budget på lidt over 1.650 kr. eller ca. 200 kr. mere på et år, end han ville få udbetalt af sine 3 dyrtidsportioner. Vi mener, at det er et reelt regnestykke; vi

mener, at det er et regnestykke, som lønmodtageren kan forstå, og vi mener, at det er et regnestykke, der ikke vil stille lønmodtageren ringere.

Hr. Erhard Jakobsen fremsatte den idé, om man eventuelt kunne gøre ordningen frivillig. Det er næppe nogen god idé. For det første vil det nok være administrativt besværligt, måske ligefrem umuligt. Videre vil vi stille de enkelte erhverv over for en usikkerhed med hensyn til, om de nu skulle betale dyrtidstillæg eller ej, for det ville jo komme til at afhænge af den enkelte lønmodtager, og vi kan ikke se bort fra, at enkelte virksomheder ville blive stillet forskelligt i konkurrencemæssig henseende. Jeg mener også, at det ville forskertse det sociale element, som regeringen har søgt at lægge i denne ordning. Vi vedkender os, at medens forslaget giver en vis overdækning for den almindelige lønmodtager med typiske skatteforhold, giver det en underdækning for højere lønnede. Vi mener, at denne tendens i forslaget er rimelig, men den kunne nok ikke opretholdes, hvis ordningen skulle være frivillig.

Fremskridtspartiets ordfører fandt, at debatten var overflødig, og samtidig mente han, at regeringens erklæring unddrog sig fornuftige kommentarer. Jeg lagde dog mærke til, at den ærede ordfører derefter brugte hele sin taletid.

Jeg takker for venlige ord fra ordføreren for det radikale venstre og for det konservative folkeparti. Den sidste ordfører, hr. Schlüter, skildrede den konservative grundholdning på en række punkter og udtrykte håb om, at hans parti uden at være et automatisk støtteparti, som han sagde, kunne bakke op bag ved regeringens politik på mange områder. Jeg er enig med ham i det allermeste af, hvad han sagde, og jeg udtrykker, at vi har det samme håb.

Den radikale ordfører nævnte det gode samarbejde, der har været imellem vore partier i en årrække. Jeg skal kun sige, at det samarbejde har jeg et varmt ønske om at fortsætte, simpelt hen fordi det er naturligt for vore partier.

Hr. Niels Helveg Petersen gik ind på boligproblemerne og mente, at regeringen havde givet op over for disse problemer. Det har vi ikke. Regeringen ønsker, at der nu skal skabes en bred og varig løsning på bo-

[Statsministeren.]

ligspørgsmålene, på boligproblemerne. Det må på den anden side stå klart, at den boligløsning, der blev aftalt mellem S og SF, ikke kan danne grundlaget for en langsigtet boligløsning.

Jeg må også vurdere det sådan, at både venstre, det radikale venstre og det konservative folkeparti under forhandlingerne sidste forår stod så langt fra socialdemokratiet, at vi må regne med, at der skal en afklaringsproces til, hvis vi skal finde frem til en bred, langsigtet boligløsning, sådan som jeg forstår at netop de radikale ønsker det, og det er et ønske, vi deler.

Må jeg minde om, at i foråret stillede vi sammen med de radikale og de konservative tre betingelser, som socialdemokratiet og SF ikke kunne acceptere. For venstres vedkommende var disse betingelser ikke stillet på skrømt. De var en afspejling af væsentlige grundsynspunkter, og jeg går ud fra, at det også gjaldt de to andre partier.

Vi har heller ikke, som den ærede ordfører sagde, opgivet tanken om, at vi skal overveje statens direkte og indirekte støtte til boligsektoren, men vi mener ikke, at det i den nuværende situation, hvor både ejere og lejere rammes af voldsomme stigninger i brændselspriserne, er det rette tidspunkt at vælte nye byrder over på dem. Derfor mener regeringen, at det er nødvendigt med en midlertidig løsning, og vi synes, det mest rimelige er midlertidigt at fastfryse 1973-reglerne — det er det, vi foreslår — sådan at der bliver tid for folketinget til at finde det, som vi ønsker: en bred og varig løsning, så bred, at den også kan holde, så man undgår at ændre vilkrene hvert eller hvert andet år.

Der blev fra flere sider rejst spørgsmål om den statsfinansielle balance. En nærmere redegørelse for den finansielle balance vil blive givet af finansministeren, når han i forbindelse med finanslovforslagets behandling redegør for det finanslovforslag, som vi har overtaget, og for de spareforslag, som vi knytter til det.

I forbindelse med de bemærkninger om balancen mellem besparelser, indtægtstab osv., som bl. a. hr. Kjeld Olesen var inde på, vil jeg dog gerne understrege, at så mekanisk kan man ikke regne, når der sker så

store ændringer i grundlaget, som både oliekrisen og regeringens forslag er udtryk for. Det må indgå i overvejelserne, at stigningen i oliepriserne dræner befolkningens købekraft for meget betydelige beløb, som altså ikke kan bruges til at købe andre varer for. Den opbremsning af inflationen, som regeringen stiler efter, vil også på afgørende måde påvirke det grundlag, som finanspolitikken skal virke på.

Endelig rummer regeringens forslag en vigtig vægtfordeling, vægtændring, i finanspolitikken, for den omstændighed, at vi har valgt at gå sparevejen i stedet for skattevejen, har i sig selv en efterspørgselsdæmpende virkning, sådan som det også klart fremgår af undersøgelser foretaget af bl. a. det økonomiske råds formandskab.

Alt i alt mener vi, at de forberedte besparelser på 3 mia. kr. i forbindelse med de øvrige forslag, som vi har fremsat, vil sikre den stabilisering af dansk økonomi, som er påtrængende nødvendig.

Til hr. Erhard Jakobsen vil jeg først sige, at jeg kvitterer for de venlige ord.

I forbindelse med regeringens forslag om dyrtidsportionerne ønskede han fastslået, at regeringens forslag er en engangsløsning og ikke et angreb på selve ordningen med de 2-årige overenskomster. Jeg understreger: de 3 dyrtidsportioner afløses i 1974 af et løntilskud for 1 år. Hvis der ikke derefter træffes anden ordning, kommer disse 3 portioner til live igen, når løntilskuddet ophører til marts 1975. De 3 portioner forsvinder altså ikke i et sort hul, som det blev sagt.

Hr. Erhard Jakobsens ønske om en generaldebat om Danmarks radio vil kulturministeren svare på.

Hr. Gert Petersens indlæg, der blev fremført med mere stemmekraft, end det ærede medlem har betjent sig af i de sidste par år, mundede ud i en dagsorden, som jeg skal komme tilbage til om lidt.

Ordføreren for det kommunistiske parti havde fået galt i halsen, at jeg i tv havde sagt, at regeringen skal være for hele folket. Han mente ikke, regeringen havde lov til at kalde sig hele folkets regering, når vi kun havde 22 mandater herinde. På den måde må man nok sige, at det i et folketing med 10 partier næppe vil være muligt for noget parti ud fra hr. Knud Jespersens tankegang

[Statsministeren.]

at kalde sig folkets regering. Det ville såmænd ikke engang det kommunistiske parti have nogen ret til at sige.

Det, jeg sagde, var, at en regering ikke skal være regering for en bestemt gruppe. Det er venstre-regeringens bestræbelse at være en regering for alle grupper, at se på helheden og ikke på en enkelt klasses eller gruppes interesser. Hr. Knud Jespersen vil heroverfor prøve at genoplive et klassekampsmonster, som efter min overbevisning er forældet. Det hører hjemme i de agitatoriske slagords verden.

Hr. Jens Møllers ord om, at vi vel skal spare, men at der måske skal gives større støtte på nogle områder, kan jeg tilslutte mig. Det er ikke regeringens ønske at spare efter en lineal, men efter en grundig overvejelse af enkelthederne.

Det ærede medlem hr. Patursson havde for første gang ordet i folketinget. Jeg byder ham velkommen og vil sige, at jeg lyttede med stor interesse til de bemærkninger, han fremsatte. Jeg vil gerne komme med et par kommentarer til dele af hans tale.

For det første de forfatningsmæssige problemer. Hr. Patursson foreslog, at man skulle stræbe efter at få gennemført en virkelig fri forfatning for Færøerne. „Sovepu-deordningen må væk“, sagde han. Det har været de skiftende danske regeringers opfattelse, at hjemmestyreloven fra 1948 har været et godt grundlag for en positiv udvikling af forholdet mellem Færøerne og Danmark. Den vurdering er jeg enig i. Man har altid fra dansk side været og vil fortsat være rede til at imødekomme det færøske hjemmestyres ønsker om ændringer i hjemmestyreloven. Sådanne ønsker er imidlertid ikke fremkommet, og hjemmestyreloven rummer da også mange uudnyttede muligheder for en videregående færøsk selvbestemmelse.

For det andet om de udenrigspolitiske problemer. Regeringen arbejder på dette område nøje sammen med det til enhver tid siddende landsstyre. Der stiles mod løsninger, som efter regeringens og landsstyrets samstemmende opfattelser tjener de færøske interesser bedst muligt. Som eksempel på dette samarbejde kan nævnes det multilaterale arrangement om fiskeriet i farvandene omkring Færøerne, der gælder fra 1. januar i år.

Og for det tredje de færøske finansieringsproblemer. Som jeg nævnte i min redegørelse, er regeringen opmærksom på de vanskeligheder, der følger af den relativt ensidige erhvervs sammensætning på Færøerne, men der stilles som bekendt også fra dansk side offentlige midler til rådighed til finansiering af den færøske industris udvikling. Den færøske industrifond har gennem investeringsfonden for Færøerne fået stillet midler til rådighed, midler, som efter de oplysninger, jeg har, ikke er blevet fuldt udnyttet.

Derudover giver egnsudviklingsloven mulighed for tilskud og udlån til finansiering af færøske investeringer, og med hensyn til de offentlige investeringer på Færøerne er den danske stat bidragyder, ikke blot når der er tale om fælles anlæg, men også når det gælder investeringer inden for områder, som hjemmestyret har overtaget som særanlæg, f. eks. veje, telefonvæsen og elværker.

Jeg siger til sidst: regeringen vil gøre sit til, at det gode samarbejde med de færøske folketingsmedlemmer, som der er tradition for her i tinget, kan opretholdes ved siden af samarbejdet med landsstyret.

Endelig skal jeg sige et par ord om regeringens holdning i almindelighed til arbejdet. Hr. Kjeld Olesen gav udtryk for, at regeringen havde været mere partitaktisk end formidlende, og hr. Poul Westergaard mente, at en magistratsregering havde været det rigtige, og at når man nu havde fået en venstre-regering, så burde den fungere som en magistratsregering. Han var ked af, at han kunne genkende så mange forslag fra venstres valgkamp i regeringens oplæg. Det skal han ikke være. Det viser kun, at der ikke er noget i vejen med hans opfattelses-evne. Et par dagblade har været inde på den samme tankegang. Et dagblad mente, at jeg skulle have taget fejl af mine mapper, den med valgtaler og så den med regeringens erklæring. Et andet dagblad — det var Aktuelt — skrev, at jeg havde fremlagt et regeringsprogram, der til forveksling ligner venstres valgprogram. Det har Aktuelt ret i, men bør det ikke være sådan? Mon ikke vælgerne er trætte af, at partierne siger ét i valgkampen og noget andet, hvis de kommer i regering? Når så en regering af ét parti er dannet, er det da det eneste hæderlige og rigtige, at den lægger sit eget program frem.

[Statsministeren.]

Denne regering er en venstre-regering, det er ikke en magistratsregering. De 12 ministre er ikke at opfatte som 12 ekspeditionssekretærer, der blot skal formidle andres meninger. Derfor lægger vi en politik frem, som vi kan gå ind for. Derfor siger vi, hvad vi mener.

Hvad er det i øvrigt, vi skal formidle? Hvad er det for andre løsninger, som partierne har lagt frem om de aktuelle problemer? Venstres ordfører, hr. Christophersen, sagde om disse forhold, at problemerne kunne deles i tre, og jeg vil gerne tage hans tanker op. For det første at vi må enes i folketinget om problemernes art og størrelse, og det tror jeg vi kan. Der er ingen, der har nægtet, heller ikke i går, at betalingsbalanceunderskuddet i det år, vi er inde i, vil antage størrelser, som vi ikke har kendt før. Der er ingen, der har nægtet, at vi er på vej ind i en inflationsforøgelse af foruroligende karakter, for ikke at bruge meget stærkere ord, at vi må se i øjnene, at vi står over for prisstigninger, der er 2-3 gange, hvad vi ellers har set, at vi står over for omkostningsforøgelser af et omfang, der kan blive katastrofalt. Der er ingen, der har nægtet, at perspektivplan II indeholder en realistisk skildring af, hvad der kan ske i de kommende år, hvis vi ikke griber ind og gør det nu. Jeg tror altså, at det første, problemernes omfang, størrelse og art, kan dette folketing stort set enes om. Jeg har ikke kunnet høre andet i det, der blev sagt i går.

Det andet er, at vi så skulle kunne enes om det, man med et fint ord herinde kalder målsætningen, altså om målet for vort arbejde, og det tror jeg mange herinde kan. Målet må være, at vi får afviklet betalingsbalanceunderskuddet. Målet må være, at vi får bremset inflationen. Målet må være, at vi sætter det offentliges stadig voksende forbrug af mennesker og penge ned. Målet må være, at vi får sænket skattetrykket. Jeg tror, at også på dette område kan et stort antal af folketingets medlemmer enes.

Og så kommer det tredje, om vi kan enes om vejene, metoderne, midlerne til at få løst de problemer, som vi er enige om findes, og nå de mål, som vi vil nå. Her bliver efter debatten i går det spørgsmål stående: hvad vil partierne gøre? Regeringen har lagt en løsning frem. Den kan man kritisere, den

kan man ændre på, og den kan man rejse spørgsmål over for. Ja vel. Men regeringen har lagt en plan, en løsning, frem, mens det, der var karakteristisk i går, var, at de ordførere, der var stærkest i kritikken, var tavse om, hvad de ville gøre. Og det spørgsmål må altså igen tilles: hvad vil man så? Hvad vil man gøre ved de problemer, som man ikke kan afvise? Vi er enige om målet, men hvordan med de forslag, der skal løse vore problemer?

Regeringen lægger ikke op til slagsmål. Regeringen lægger op til et stykke arbejde. Regeringen lægger konkrete forslag frem til forhandling. Regeringen er kommet med et arbejdsgrundlag. Men én ting kan ikke accepteres efter regeringens opfattelse, og det tror jeg heller ikke kan accepteres efter befolkningens opfattelse: at vanskelighederne bare får lov at udvikle sig, uden at vi gør noget ved dem, for det vil betyde prisstigninger i et uhyggeligt omfang, det vil betyde omkostningsstigninger, som vil kunne knække mange danske virksomheder, og det vil betyde, at vi i løbet af det år, vi er begyndt på, står i fare for at opleve en alvorlig arbejdsløshed. Det er den udvikling, som regeringens forslag vil bremse, det er den udvikling, vi har set i øjnene, og det er derfor, vi har lagt forslag frem, som vi udmærket ved kan kritiseres, som vi udmærket ved ikke kan være populære alle vegne, men som vi anser for nødvendige.

Hvis man er utilfreds med regeringens forslag, og det var der lidt antydninger af i går, så må folketinget ansvarligt stille andre forslag. Så kan man ikke bare sige: det duer ikke, og: den regering er så smal, og: det kan ikke nytte noget. Nej, så må man komme med andre forslag eller vise, hvor man skal ændre regeringens forslag, sådan at de når deres mål. Debatten i går viste kritik, men den viste ikke noget alternativ.

Jeg siger igen, at regeringen ser lige i øjnene, at vi har et mindretal af mandater bag vores politik i øjeblikket. Derfor er vi indstillet på smidighed, indstillet på at skulle forhandle. Vi har ikke noget ønske om at trumfe noget igennem, alene af den grund, at vi ikke har nogen mulighed for det. Vi er nemlig realistiske.

Når så hr. Poul Westergaard spørger direkte, om der kun kan forhandles om teknik og enkeltheder, men ikke om selve forslage-

[Statsministeren.]

ne, så svarer jeg: Jo, der kan forhandles om alt, der kan også forhandles om andre forslag, men sigtet, effektiviteten, må fastholdes, for problemerne skal løses. Problemerne skal ikke syltes, problemerne skal løses, og vi har ikke alt for mange dage eller uger til det, hvis det skal virke, hvis vi ikke bare skal glide ind i det, som ikke kan accepteres.

Det er antydnet — og mere end det — at regeringen ikke har andet i hovedet end valg og valgtaktik, og hr. Glistrup siger, at vi bare fører politik for at opnå gode gallup-procenter. Det er lige så fornuftigt som det meste af, hvad hr. Glistrup siger. Jeg afviser den slags. Regeringen stiler ikke mod et valg, regeringen stiler mod en forhandling, men på den anden side må denne regering have rimelige arbejdsbetingelser, som enhver anden regering måtte kræve det, og i den sammenhæng kan jeg så til sidst nævne det stillede dagsordensforslag.

Jeg må klart sige, at det dagsordensforslag, som hr. Gert Petersen i går stillede, kan regeringen ikke acceptere — af to grunde.

Den første er den, at regeringen i sin erklæring ikke har fremlagt et enkelt forslag, som hr. Gert Petersens dagsordensforslag går ud fra, men omridsene af og principperne for en kriseplan, og denne plan udgør en helhed. Denne plan omfatter flere forslag til løsning af de alvorlige økonomiske problemer, som vi står over for, og de forslag, der hører med i denne plan, enten er fremsat eller vil blive fremsat i de nærmeste dage. Det må være indlysende, at regeringen, som ønsker forslagene drøftet på normal vis og i sammenhæng i folketinget, ikke kan acceptere, at et af forslagene skulle standses, endnu inden det er fremsat og kommet til drøftelse.

Den anden grund er selve de parlamentariske vilkår for en regerings arbejde her i landet, her i folketinget. Ingen regering ville kunne acceptere det forslag, som hr. Gert Petersen har fremsat. I henhold til folketingets forretningsorden kan man på ethvert tidspunkt af et forslags forhandling stille dagsordensforslag, men det ville være en ny og uhørt praksis, om man i forbindelse med en debat om en regerings tiltrædelseserklæring ville forbyde regeringen at fremsætte bebudede forslag. Ingen regering kan accep-

tere, at den end ikke skulle have adgang til at fremsætte forslag og få dem drøftet i folketinget.

Man må nok spørge, hvad det egentlig er, der plager den ellers så parlamentarisk sikre hr. Gert Petersen. Hvem er han bange for? Er det regeringen? Er det et andet parti? Eller er han så bange for selve forslaget, at han end ikke tør lade folketinget drøfte det? Det må stå folketinget klart, at ingen regering vil acceptere den dagsorden. Jeg er vis på, at folketinget vil forstå, at denne regering ingen undtagelse er fra den regel.

Økonomi- og handelsministeren (Nyboe Andersen):

Det var ikke særlig mange konkrete spørgsmål og bemærkninger, der blev gjort af ordførerne i går vedrørende regeringsforslag om et midlertidigt prisstop, men jeg skal svare på de bemærkninger, der forelå.

Over for hr. Kjeld Olesen vil jeg gerne bekræfte, at forslaget ikke griber ind i gældende arbejdsoverenskomster, det være sig på minimallønsområdet eller på noget andet område. Det står direkte i lovforslagets § 6, at loven ikke omfatter løn- og arbejdsforhold. Forslaget indeholder ikke et forbud mod lønstigninger, det er ikke noget lønstop. Derimod er det et forbud mod indregning af lønstigninger i priserne inden for de 8 uger, der omfattes af prisstoppet. Et sådant forbud mod indregning af lønstigninger i priserne er også indeholdt i det andet forslag, vi behandler i dag, det, som er stillet af SF, og både dette og regeringens forslag bygger jo i den henseende på prisstoppet af oktober 1970, der i sin tid blev vedtaget også med socialdemokratiets tilslutning.

Så vil jeg gerne til fremskridtspartiets ordfører, hr. Gede, sige, at det fremgår direkte af bemærkningerne til lovforslaget, at det ikke vil give anledning til yderligere ansættelser, at der ikke vil blive tale om yderligere bevillinger til monopoltilsynet i anledning af administrationen af prisstoppet.

Hr. Ømann udtrykte ønske om, at man skulle fastholde den 18. december 1973, den dato, der er nævnt i SF's forslag, som stopdag, og henviste til, at man også ved prisstoppet i 1970 anvendte en dato, der lå et stykke forud for lovforslagets fremsættelse. Men her vil jeg gerne minde om, at den

[Handelsministeren.]

daværende regering den 22. september 1970 meddelte erhvervsorganisationerne og offentligheden, at man agtede umiddelbart ved folketingsårets begyndelse at fremsætte forslag om prisstop med grundlag i priserne den 22. september, og det er jo præcis den samme fremgangsmåde, som regeringen har anvendt denne gang, idet statsministeren i sin nytårsudtalelse nytårsdag bebudede et prisstop med udgangspunkt i priserne dagen efter.

Hr. Ømann ønsker en længere prisstopperiode end de 8 uger, som regeringens forslag medfører. Vi finder, at et prisstop er et så alvorligt og et for erhvervslivet så ubehageligt indgreb, at det bør være så kortvarigt som overhovedet muligt, og i øvrigt agter vi jo inden udløbet af dette prisstop at fremsætte forslag til en mere langsigtet løsning af prislovsspørgsmålet.

Så spurgte hr. Ømann, om fødevarerpriserne i alle omsætningsled skal være undtaget fra prisstoppet. Det skal de ikke. Der står i lovforslagets § 6, stk. 2, at undtaget er de priser, der er direkte omfattet af EFs markedsordninger, og det er priserne i grossist- og detailledet jo ikke, og disse omsætningsled må derfor kun forhøje priserne med de samme beløb i kroner og øre, som producentpriserne stiger med. Med andre ord: reglen i § 1, stk. 2, gælder også for dem.

Som eksempel kan jeg henvise til omtalen i dagspressen i dag af monopoltilsynets beslutning vedrørende mælkepriserne, der vil blive omfattet af prisstoppet, hvis dette gennemføres her i tinget. Der skulle altså ikke være behov for det ændringsforslag, som hr. Ømann bebudede, men i øvrigt går jeg ud fra, at vi vil drøfte disse spørgsmål nærmere i udvalget.

Den mistillid til monopolrådets administration af prislovgivningen, som hr. Ømann gav udtryk for, deler jeg ikke. Jeg mener, at monopolrådet under sin administration af den hidtidige prislovgivning har klaret mange vanskelige og ubehagelige problemer på en meget saglig og korrekt måde.

Specielt vedrørende oliepriserne vil jeg gerne bemærke, at olieselskaberne kun har fået tilladelse til at anvende et tillempt genanskaffelsesprincip. De må beregne deres udsalgspriser på basis af de sidste indkøbspriser, som dækker en måneds normalt forbrug, og det betyder, at de stigende råoliepriser først med nogen forsinkelse slår igennem i det danske prisniveau.

Jeg bemærkede, at hr. Ømann sagde, at en vis prisdæmpende virkning af et prisstop var indskudt. Det er jeg enig i, og det er jo regeringens begrundelse for, at vi har ønsket at fremsætte dette forslag til trods for, at det selvsagt indebærer ulemper for erhvervene og især for handelen.

Flere af ordførerne var inde på, at der ville være vanskeligheder ved kontrollen med prisstoppets overholdelse i en situation, hvor udefra kommende råvarepriser, der må indregnes i priserne, stiger stærkt, og det må da erkendes, at det volder vanskeligheder. Jeg må nu sige, jeg er overbevist om, at erhvervslivets udøvere selv vil være meget omhyggelige med at respektere denne lov i det korte tidsrum, den gælder. Jeg er sikker på, at bl. a. hr. Schlüter, som også var inde på vanskelighederne ved kontrollen, vil være ganske enig med mig i den betragtning. Jeg tror, at erhvervenes folk forstår, at dette er et led i en større sammenhæng. Det hører med i et kompleks af forslag, som, hvis de kan gennemføres, i høj grad vil være til gavn med hensyn til at bremse udviklingen i erhvervenes omkostninger.

I øvrigt vil jeg gerne takke det flertal af ordførere, som gav tilsagn om at ville behandle lovforslaget positivt og sagligt i udvalget. Jeg forstår, at denne behandling nu kommer hurtigt i gang.

Hr. Gede sagde, at de fleste i fremskridtspartiet ville stemme imod, men nogle ville nok stemme for eller undlade at stemme for at være venlige mod regeringen. Jeg vil gerne sige til vores nye kolleger, at vi betragter det ikke som en uvenlig handling, hvis nogen stemmer imod vores forslag. Og vi forlanger ikke, at nogen af lutter venlig-

[Handelsministeren.]

hed skal stemme for, hvis de ikke er overbevist om, at det er saglig rigtigt at gøre det. Jeg håber da, at udvalgsbehandlingen vil gøre det muligt for fremskridtspartiets medlemmer at træffe deres afgørelse på et sådant sagligt grundlag.

Jeg skal dernæst vende mig mod energi-problemerne og de økonomiske problemer. Hr. Kjeld Olesen stillede sig noget tvivlende over for, om perspektiverne nu virkelig var så dystre, som regeringen havde fremstillet det, og efterlyste specielt en redegørelse for oliekrisens virkninger.

Hvad det sidste angår, vil jeg gerne gøre nogle få og foreløbige bemærkninger, knyttet til, at jeg i dag til morgen har fået oplysninger om udsigterne for vore oliebeholdninger ved udgangen af februar måned, altså 7-8 uger fremme i tiden, på basis af, hvad vi ved om lagerbeholdninger og tilførsler i denne kommende periode. Disse tal vil blive offentliggjort i dagens løb.

Jeg vil gerne sige, at disse oplysninger ikke giver anledning til noget lyssyn. For beholdningerne af råolie er situationen utilfredsstillende, og som det nu tegner sig, vil det være et problem, hvordan man skaffer råolie nok til at holde de tre danske raffinaderier fuldt beskæftiget på længere sigt.

For benzin er situationen nærmest lidt forringet under hensyn til, at vi går ind i en periode, hvor kørselsbehovet normalt vil være stigende. For gasdieselolie og for petroleum er situationen nogenlunde uændret. For fuelolie er den for så vidt også uændret, men det betyder, at den fortsat er absolut utilfredsstillende, idet lagerbeholdningerne fortsat befinder sig på et lavt niveau, og netop for denne oliekategori er indkøbsmulighederne ringere end for andre områder.

Disse tal tilsiger i sig selv klart og tydeligt, at de restriktioner på forbruget, som vi har, må opretholdes. Der er ikke noget i disse tal, der i sig selv giver anledning til at tro, at man uden videre kan begynde at spare mindre, end man hidtil har gjort.

Nu vil regeringen naturligvis overveje konsekvenserne af disse nye oplysninger, og regeringen vil overveje, hvilke muligheder vi har for at forøge anstrengelserne for at få købt fornøden råolie og i det hele taget sikre de størst mulige forsyninger, og der skal på tirsdag være møde i folketingets valutaud-

valg, hvor vi vil få lejlighed til at drøfte problemerne.

Hr. Erhard Jakobsen var inde på energi-problemerne og rejste spørgsmålet om, hvordan man kunne få mobiliseret Europas store kulreserver i stedet for olien. Jeg forstod, at hr. Erhard Jakobsen ikke ventede noget umiddelbart svar på dette spørgsmål her, men jeg skal give tilsagn om, at vi naturligvis i høj grad vil have det i erindring til den kommende energidebat.

Så skal jeg vende mig til de økonomiske forhold. Først vil jeg gerne sige — også i anledning af hr. Kjeld Olesens og andres spørgsmål — at en vurdering af de økonomiske udsigter fra det økonomiske sekretariat vil foreligge, sådan at den kan tilstilles det politisk-økonomiske udvalg inden ugens udgang.

Jeg skal her kun gøre nogle få bemærkninger om det. Vi må mene, at der fortsat i den nærmeste fremtid vil være et efterspørgselspres i vor økonomi, selv om der pletvis kan opstå øget ledighed på grund af oliemangel eller andre konkrete årsager, og derfor er det nødvendigt, at der nu fastholdes en stram politik. Men det er nok sandsynligt, at presset vil være aftagende i årets løb, og det kan tænkes at slå over i sin modsætning. Det er jo sådan, at man ganske længe har ventet, at der i sidste halvdel af 1974 ville komme en afdæmpning i den internationale konjunktur, og disse forventninger er jo blevet styrket af de virkninger, oliekrisen har i Vesteuropa. Alle de vesteuropæiske lande får en svækkelse af deres betalingsbalance, og der træffes stadig skrappe foranstaltninger til bekæmpelse af inflation. Derfor er det vigtigt, at vi sørger for, at de danske erhvervs konkurrenceevne, både på det danske hjemmemarked og ved eksporten, ikke forringes i løbet af det kommende halve år og videre frem. Det kan ikke nytte at trøste sig, som f. eks. hr. Gede gjorde i går, med, at olien jo også stiger i andre lande. Ja vel, men vi er for det første mere afhængige af olie end andre lande, for det andet har vi jo i forvejen den situation, at vi har et stort underskud på betalingsbalancen, og forholdet mellem import og eksport i 1973 var jo, ikke mindst for industrieksportens vedkommende, i virkeligheden på ingen måde bare nogenlunde tilfredsstillende. Havde vi ikke fået de store EF-fordele, så

[Handelsministeren.]

ville betalingsbalancens underskud i 1973 have været enormt. Og nu i 1974 betyder stigningen i oliepriserne en voldsom forværring af betalingsbalancen, måske med 5 eller op til 7 mia kr., alt efter hvor store mængder vi kan komme til at importere, og hvordan prisudviklingen senere frem i året vil blive. Men et nyt rekordunderskud på betalingsbalancen er, så vidt jeg kan se, simpelt hen uundgåeligt for året 1974, og det er da noget, der meget stærkt må anspore os alle til at sørge for, at vort erhvervsliv får den bedst mulige styrke til at klare sig i international konkurrence. Der har olieprisstigningen den virkning, at stigningerne overvæltes på lønningerne via pristallet. Olieprisstigningerne alene vil modsvare prisstigninger af en størrelsesorden på $2\frac{1}{2}$ dyrtidsportion. Man kan vel sige, at den tredje af de 3 portioner, der må forventes at komme nu efter januarpristallet, skyldes olieprisstigningerne, og at $1\frac{1}{2}$ portion til september vil skyldes disse prisstigninger. Og det er jo et forhold, der gør landet fattigere. Det er noget, vi ikke kan slippe ud af bare ved at betale hinanden flere danske kroner for det samme arbejde. Vi kan forsøge på at gøre det, men så bliver resultatet jo — og man må erkende, at det er en objektiv ting — at inflationen bare løber så meget stærkere til skade for beskæftigelsen og for balancen i økonomien.

Det er på den baggrund — og jeg synes, man må sige, det er en alvorlig baggrund; jeg ved ikke, hvornår man ellers ville have haft brug for en sådan karakteristik — man må se regeringens forslag om en erstatning for dyrtidsportionerne ved et skattefrit tilskud.

Der var megen kritik af dette forslag i går. Jeg tror, 9 partiets ordførere deltog i denne kritik i varierende vendinger. Venstres ordfører, hr. Christophersen, kunne såmænd også godt have fremført adskillige kritiske bemærkninger, for vi har da været rundt ad mange vanskeligheder og problemer i de måneder, vi i venstre har tumlet med dette spørgsmål. Men det er jo rigtigt, som hr. Niels Helveg Petersen sagde, at det er let nok at kritisere dette forslag, men man kommer ikke uden om, at det rører ved det centrale problem, hvordan vi får styr på omkostningsudviklingen. Netop. Og jeg må

desværre sige, som også statsministeren har sagt det, at de ordførere, der kritiserede regeringens forslag, ikke ligefrem strøede om sig med alternative, konstruktive løsninger på problemerne. Jeg bemærkede dog hr. Erhard Jakobsens tanke om, at en skattefrie opsparing af en vis del af en ekstra indkomst måske kunne komme til nytte ved en senere afløsning eller som et supplement til regeringsforslaget, og det er jo da i hvert fald en tanke, som kan drøftes i udvalget.

Jeg skal i øvrigt ikke her gå ind på enkeltheder vedrørende den påtænkte ordning. Vi håber at kunne fremsætte de nødvendige lovforslag måske i morgen, i hvert fald snarest muligt, og så bliver der inden længe anledning til en førstebehandling her i tinget. Men jeg vil godt, også i fortsættelse af statsministerens bemærkninger derom, omtale nogle mere principielle punkter.

Flere af ordførerne var inde på, at dyrtidsportionerne er en erstatning for allerede indtrufne prisstigninger, og derfor ville det være urimeligt, om man fjernede den erstatning. Det er da så rigtigt, som det er sagt. Men vi tænker altså heller ikke på at fjerne erstatningen, men på at yde den i en anden form.

Hvad er så i øvrigt sandheden om den erstatning for allerede indtrufne prisstigninger, som dyrtidsportionerne giver? Sandheden er jo, at man for hver portion belaster erhvervslivets timelønsudgifter med 44 øre. Men hvad får lønmodtageren, der formelt får de 44 øre? Hvad får han ud af det reelt? Ja, halvdelen går til skat, og resten halveres igen, fordi udløsningen af de 44 øre jo nødvendigvis må overvæltes i form af højere priser. Det vil altså sige, at hvor erhvervslivets omkostninger belastes med 44 øre, er den reelle værdi for lønmodtagerne af denne operation en tiere eller deromkring.

Det kan ikke nytte at afvise alt dette med henvisning til, at dyrtidsportionerne ingenting har med de fremtidige prisstigninger at gøre, for de fremkalder rent faktisk fremtidige prisstigninger, og disse fremtidige prisstigninger vil blive undgået, hvis man vælger den fremgangsmåde, regeringen har foreslået.

Så har man spurgt, hvad der skulle ske, når året er gået. Som forslaget udformes, vil de 3 portioner blive vakt til live igen pr. 1. marts næste år, for det er foreslået, at da

[Handelsministeren.]

udløber loven. Men regeringen har jo allerede sagt, at vi er parat til under den kommende udvalgsbehandling at drøfte, om man kan lade en anden ordning gælde, således at de 3 dyrtidsportioner ikke vækkes til live igen. Det er blevet sagt, og det er vel rigtigt, at det er en vanskelighed for næste års overenskomstforhandlinger, at til 1. marts næste år kommer disse midlertidigt aflyste portioner til live igen. Men jeg vil da gerne spørge: vil den vanskelighed i grunden være mindre, hvis disse tre portioner allerede blev udbetalt nu til marts? Så ville de jo også indgå i det grundlag, man til næste forår skulle forhandle på, og oven i købet ville der så være risiko for, at der ville blive udløst en ekstra portion til september udover hvad der bliver, hvis regeringsforslaget gennemføres.

Jeg tror, man må se i øjnene, at hvad enten man gør det ene eller det andet, og i høj grad hvis man bare lader tingene gå, som de selv vil, så vil overenskomstsituationen i den kommende vinter nødvendigvis blive vanskelig, nødvendigvis blive vanskelig. Det vil den blive, hvis vi styrer ind i en vis arbejdsløshed, fordi vi ikke har den fornødne kontrol med udviklingen. Det vil den blive, hvis vi bare lader pris- og lønudviklingen gå sin gang med den risiko, det indebærer for konkurrenceevne og beskæftigelse.

Flere ordførere har været inde på, at dyrtidstillægget skulle betales over skatter, som i sidste instans for en væsentlig del blev betalt af lønmodtagerne selv. Det gav hr. Kjeld Olesen anledning til at sige, at regeringens forslag var et stort illusionsnummer.

Hertil mener jeg der er to ting at sige. Den første er, at vi givet kan nøjes med færre skatter, hvis vi holder igen på omkostningsstigningen. Jo mere hele løn- og omkostningsniveauet og dermed prisniveauet derimod stiger, desto strammere må vi gøre finanspolitikken, og jeg vil da gerne stille det spørgsmål, om man alvorligt mener, at højere skatter ville være en bedre løsning end det, regeringen foreslår, for så vil jeg gerne sige, at det tror jeg ikke befolkningen mener.

Det andet, jeg vil sige, er: hvem tror man egentlig der betaler dyrtidsportionerne? Man tror vel ikke, at de sådan hentes ud

af den blå luft? Man tror formentlig heller ikke, at de bare hentes op af arbejdsgivernes lomme? Nej, sandheden er jo, at de i det store og hele også betales af lønmodtagerne, for de betales af befolkningen som helhed som forbrugere derved, at priserne stiger på grund af disse lønstigninger.

I den forbindelse må man så tilføje, at vi ganske vist i de sidste 10-15 år har forsøgt at lave et virkeligt illusionsnummer her i landet, nemlig det, at vi har overvæltet en del af lønstigningerne på udlandet ved at køre med de årlige underskud på betalingsbalancen, men det er jo, som alle ved, noget, der kun gælder en vis tid. En skønne dag skal gælden betales med renter, og det kan komme på et meget ubelejligt tidspunkt, hvis der pludselig kommer en krise i det internationale betalingsmaskineri. Vi må da oprigtigt håbe, at det ikke sker i 1974, hvor der lægges en ekstra byrde på adskillige milliarder kroner på befolkningen på grund af højere oliepriser.

Jeg må sige, jeg synes, at tiden nu er sådan, at vi burde lade alle illusionsnumre fare og se i øjnene, at den reale velstand, vi kan få, må vi i det store og hele selv betale, selv skabe gennem vores indsats. Vi fik sidste år et tilskud på 3 mia. kr. fra EF's forbrugere af danske landbrugsvarer. I år får vi så til gengæld en byrde udefra på måske 5 mia. kr. på grund af de højere oliepriser.

Men bortset fra den slags forskydninger fra det ene år til det andet er kendsgerningen, at det er os selv, der må skabe den realindkomst, vi skal leve af, vi får ikke tingene betalt af andre end os selv. Der er to ting, det gælder om i 1974. Det er for det første at sørge for, at denne realindkomst bliver så stor som muligt ved at holde produktion og beskæftigelse i gang, og det kræver, at vi undgår, at de prisstigninger, der kommer ind over os udefra, sætter en vældig bølge af indenlandske løn- og prisstigninger i gang. For det andet gælder det om, at vi bliver enige om at sikre en rimelig fordeling af de goder, der står til rådighed.

Det er disse to mål, regeringens politik sigter mod. Vi er, som statsministeren har sagt, rede til forhandling, ikke blot om enkeltheder, men også om hele det kompleks af problemer og forslag, der ligger foran os.

Hvad vi derimod ikke er parat til, er at

[Handelsministeren.]

acceptere den tankegang, at det nok går alt sammen, hvis vi bare kører videre med den traditionelle politik.

Jeg forstår da meget vel, at vore forslag støder an mod det system, og det på mange måder værdifulde system, som de store organisationer på arbejdsmarkedet med stort besvær og gennem mange år har bygget op. Det er selvsagt et alvorligt problem. Men jeg bliver på den anden side mere og mere overbevist om, at der for hver dag, der går, er flere og flere af de menige medlemmer af disse organisationer ude over landet, der kan se det fornuftige i vores forslag.

Finansministeren (Anders Andersen):

Hr. Kjeld Olesen stillede mig et par spørgsmål i går, som jeg gerne vil svare på. Hr. Kjeld Olesen spurgte, om besparelserne i de offentlige udgifter svarede til de beløb, der mistes gennem en slækkelse af finanspolitikken, eller om jeg var af den opfattelse, at der i virkeligheden slet ikke er grund til en stram finanspolitik.

Nu vil jeg gerne sige, at vi jo skal have finanslovdebater tirsdag og onsdag, og det vil vel ikke være rigtigt i forbindelse med denne debat sådan at tage fuldt hul på den kommende finanslovdebater. Jeg skal i forbindelse med denne finanslovdebater fremsætte en redegørelse om regeringens finanspolitiske forslag og fremlægge en revideret finansplan, men det skal ikke afholde mig fra at komme med et par mere principielle betragtninger også under denne debat, betragtninger med hensyn til, om det kan være rimeligt at slække på finanspolitikken.

Når jeg gerne vil fremsætte et par betragtninger derom, så er det, fordi en slækkelse af finanspolitikken vil være helt afhængig af, om regeringens forslag om dyrtidsportioner gennemføres. For forudsætningen for en slækkelse af finanspolitikken vil være, at der skabes den størst mulige konkurrenceevne for erhvervslivet, og at der skabes den bedst mulige baggrund for den fulde beskæftigelse. Derfor hænger en vurdering af disse ting og den videre udvikling ved behandlingen af disse lovforslag sammen.

Hr. Kjeld Olesen brugte udtrykket „gennem svækkelse af finanspolitikken“ og sigtede herigennem også til de skattepolitiske lempelser, som hr. Kjeld Olesen rigtigt har

forstået også vil indgå i den reviderede finansplan. Jeg må måske have lov til på nuværende tidspunkt at spørge, hvad disse såkaldte skattepolitiske lempelser skal ses i forhold til. Hvis de ses i forhold til den skat, der betales i indeværende finansår, så er det meget beskedne lempelser. Men hvis de ses i forhold til de øgede skatter, som den tidligere regering agtede at gennemføre, ja vel, så er der naturligvis en forskel, en forskel, som vi så kan tage op til debat i forbindelse med finanslovsforslaget.

Hr. Kjeld Olesen var utilfreds med, at vi i åbningstalen havde bebudet, at vi ville bevare de skattebegunstigelser, der ligger i boligsparekontrakter. Og hr. Kjeld Olesen mente, at det tilgodeså de velhavende i forhold til de mindre velhavende. Jeg bliver vel nødt til at henlede opmærksomheden på, at boligopsparingen jo netop ikke præmieres i form af skattefradrag, men ved at der udbetales et tillæg på 4 pct. af det beløb, der opsøres. Derfor tror jeg, hr. Kjeld Olesen, det bliver lidt anstrengt at ville påstå, at der er en skævhed til fordel for dem, der sparer op på disse områder.

Når vi har ønsket at fastholde disse boligsparekontrakter, så vil jeg da også gerne understrege, at det er vores opfattelse, at der i den kommende tid ikke bliver et mindre behov for, at man sparer op til investering i boliger, og at vi i hvert fald har et ønske fra regeringens side og fra venstres side om, at man netop igennem en sådan præmiering kan animere til, at flest muligt gør brug af disse opsparingsformer og flest muligt derigennem også får baggrund for at kunne investere i fornuftige boligforhold for sig selv.

Der er også grund til at nævne, ikke mindst efter at den forrige regering havde stillet forslag om, at disse boligsparekontrakter skulle ophæves, at da blev der jo en voldsom forøgelse af interessen; det var, ligesom folk ikke rigtig havde været opmærksomme på dem. Alene fra oktober og fremefter er der tegnet over 4.000 nye boligsparekontrakter.

Men det, der i og for sig er det interessante i denne forbindelse, det er, at disse boligsparekontrakter for langt hovedpartens vedkommende tegnes af ganske unge. 40 pct. er unge fra 18 til 28 år og over 75 pct. tegnes af unge, hvis jeg må bruge det ud-

[Finansministeren.]

tryk, som ligger under 38 års grænsen. Jeg synes, at der er noget meget vigtigt, noget meget værdifuldt i, at man her har et incitament, hvor man på lige fod får gavn af den præmieringsordning, der ligger i disse boligopsparingskontrakter. Vi ønsker derfor ud fra den betragtning at fastholde netop denne form for opsparing.

Der blev også i går efterlyst, hvad man fra regeringens side ønskede med hensyn til skattereformer, skattepolitik. Det skal jeg ikke gå ind i en lang redegørelse af her, men jeg vil gerne understrege, at jeg har ønsket at videreføre en række af de undersøgelser, som den tidligere finansminister havde sat i gang. Jeg har ønsket at foretage en undersøgelse af mulighederne for at forenkle kildeskattelovgivning, men ingen skal tro, at det er en nem sag — det tror jeg de fleste af dem, der arbejder med skatteproblemer, ved — at gennemføre store skattereformer med vældige forenklinger. Det er en meget kompliceret opgave, som man ikke løser fra den ene dag til den anden. Jeg er helt sikker på, at hvis det var så enkelt, så ville den tidligere finansminister have løst det for længst, for ingen finansminister, ingen ligningsmyndighed vil være uinteresseret i at gennemføre så nyttige forenklinger, så hensigtsmæssige forenklinger, som det nu engang er muligt. Men jeg ønsker i hvert fald at tage det arbejde op og håber, at jeg enten sidst i denne folketingssamling eller måske først i næste folketingsamling kan fremsætte forslag herom.

I forbindelse med denne forenkling er der jo også vigtige skattemæssige skævheder, som bør tages frem til løsning. De fleste kender disse skævheder, det drejer sig om medhjælpende hustruer, det drejer sig om de vanskeligheder, som forskellige sociale ydelser har skabt på det skattepolitiske område ved en merfortjeneste og en lang række andre ting. Jeg har også bedt om, at disse ting bliver færdiggjort i de udvalg, der på forskellig måde sidder og arbejder med dem, og at man også på dette område kan fremlægge skattepolitiske forslag, der sigter i den retning, som vi fra regeringens side ønsker, nemlig at det skal kunne betale sig at yde en ekstra arbejdsindsats, og at man ved ydelsen af en sådan ekstra arbejdsindsats kan stilles gunstigere skattepolitisk,

end man er stillet i forevejen. Det var disse betragtninger, som jeg gerne ville komme med som svar på de spørgsmål, som hr. Kjeld Olesen stillede mig i går.

Ministeren for Grønland (*Holger Hansen*):

Hr. Rosing har i går eftermiddags rejst forskellige spørgsmål i forbindelse med det grønlandske hovederhverv, fiskeriet. Regeringen er på det rene med, at fiskeriet er af helt afgørende betydning for den grønlandske befolknings levevilkår og for det grønlandske samfund, og er fuldt opmærksom på de vanskeligheder, det grønlandske fiskeri er inde i for øjeblikket, især som følge af svigtende torskeforekomster. Når medlemmer af det grønlandske landsråd kommer til København i slutningen af denne måned, vil der blive optaget forhandlinger med henblik på at klarlægge, hvilken holdning vi fra vor side skal indtage på FN's havretskonference i år for at varetage det grønlandske fiskeris interesser bedst muligt. Regeringen forstår ligeledes, at en udvidelse af laksefiskeriet er af væsentlig betydning som følge af, som jeg nævnte før, at torskefiskeriet er slået fejl. Regeringen er derfor indstillet på at søge at vække ICNAF-partnerlandenes forståelse for behovet for en udvidelse af laksekvotaen.

Jeg har noteret mig hr. Rosings bemærkninger om den såkaldte 6 måneders regel, hvorefter der kræves bopæl i Grønland i 6 måneder for at kunne få næringsbrev. Jeg vil sørge for, at denne sag bliver taget op til vurdering i ministeriet for Grønland. Det er jo ingen ny sag. Det er dog muligt, at man, som også landsrådet har været inde på det, ved at gå andre veje kunne opnå det samme som hr. Rosing ønsker, nemlig et erhvervsliv i Grønland, der ikke i så høj grad som nu er domineret af folk herneldefra.

Når hr. Rosing efterlyser lidt mere nøjagtige oplysninger om, hvad der tænkes på, når der i statsministerens redegørelse tales om behovet for nye arbejdspladser i Grønland, så kan jeg oplyse, at der her er tænkt på, at man over en bred front må foretage undersøgelser af, hvordan man kan skabe alternative erhvervs muligheder i Grønland. Det kan således komme på tale at søge etableret mindre hjemmeindustri virksomheder i de grønlandske byer, og man bør ligeledes søge at få den grønlandske befolkning ind-

[Ministeren for Grønland.]

draget mest muligt i byggesektoren og i en eventuel mine- og olievirksomhed i Grønland.

Ministeren for kulturelle anliggender (Nathalie Lind):

Hr. Erhard Jakobsen rettede i går et spørgsmål til mig, fremsatte et ønske om, at dette ting skulle få lejlighed til at diskutere Danmarks radios forhold. Jeg kan kun i dag ganske kort svare, at jeg er imødekommende på dette punkt. Om den nærmere afgrænsning af debatten, hvilket indhold den skal have, vil jeg gerne have lov at komme tilbage, men jeg kan give tilsagn om, at i løbet af et tidsrum på mellem 8 og 14 dage vil jeg kunne have udarbejdet en redegørelse, der derefter kan komme til forhandling her i tinget.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.

Mødet udsat kl. 11.07

Mødet genoptaget kl. 13.00.

Forhandlingen genoptoges.

Formanden:

Vi går nu til anden runde af behandlingen af de to forslag, og i denne omgang er taletiden 10 minutter for ordførere og andre medlemmer, der tidligere har haft ordet.

Kjeld Olesen (S):

Jeg tror, det er meget rigtigt at sige, at enhver regering har sine karaktertræk. Nu har vi lyttet til svarene fra den nye regering efter første runde, og jeg mener, at der især er to karaktertræk, som skinner igennem. Det ene er en vis trang til en løftet pegefinger over for folketinget, og det andet er, hvad jeg vil betegne som en umådelig stædighed.

Statsministeren sagde, at folketinget må være ansvarlig, når det afviser regeringens forslag. Jeg synes, at denne bemærkning

kunne tyde på, at statsministeren ligesom har misforstået noget i den situation, vi befinder os i. Det er først og fremmest regeringen, der har et ansvar, og hvis regeringen vil leve op til sit ansvar, så skal regeringen søge at finde en fællesnævner for et flertal for de forskellige forslag.

Det forslag, regeringen er kommet med om dyrtidsportionerne, tyder på, at man stiler mod det mindst mulige mindretal. Det er blevet afvist af så godt som alle; regeringen og partiet venstre står meget alene. Vi har fået bemærkninger både fra økonomi- og handelsministeren og også fra statsministeren om det med dyrtidsportionerne. Statsministeren sagde, at forslaget betyder reel dækning, og statsministeren kom så med eksemplet på tre dyrtidsportioner, der med tillæg for feriepenge og søgnedagsbetaling jo kom op på 2.640 kr., og hvis man tager en lønmodtager med en trækprocent på 45, ja, så får han med dyrtidsportioner udbetalt 1.452 kr., alt lagt sammen. Og så siger statsministeren, at heroverfor står så de 1.000 kr., man kontant får udbetalt, og så den fordel, der ligger i, at prisstigningerne ikke får det omfang, som de ellers ville have fået.

Og jeg må sige, at det lyder da meget godt. Men når vi snakker om prisstigninger i den forbindelse, så har det jo kun at gøre med prisstigninger, som er begrundet i rent indenlandske årsager. Det, som vi jo vil opdage, er, at prisstigningerne, der naturligvis forårsages af ting udefra, oliepriser, råstofpriser osv., under alle omstændigheder vil slå igennem. Jeg må sige, at de svar, vi har fået fra forskellige ministre, intet rokter ved de kendsgerninger, der er afgørende i dette spørgsmål. Nemlig for det første, at dyrtidsreguleringen er en erstatning med tilbagevirkende kraft. Og så er det endda kun delvis erstatning. Det er ikke noget tilskud for fremtidige prisstigninger.

Og det andet er spørgsmålet: hvad med næste år? Hvis vi forestiller os, at der ikke om et års tid skulle finde overenskomstforhandlinger sted, at ordningen altså bare løb videre, så ville det, som regeringen her lægger op til, være intet mindre end en konfiskation af lønmodtagernes berettigede penge. Og det er noget af det, der også er rystende ved dette forslag, at man kommer frem med det, der afgørende griber ind i

[Kjeld Olesen.]

befolkningsgruppers rettigheder, og når det så drejer sig om at rede trådene ud, så skubber man det bare fra sig, så siger man, at det må arbejdsmarkedets parter se at finde ud af. Vi kan ikke acceptere noget sådant.

Og i øvrigt — når det drejer sig om det meget vigtige spørgsmål, der hedder dyrtidsreguleringens virkninger i al almindelighed — henviste jeg i går til den meget interessante betænkning — synes jeg nok — der på venstres forslag fremkom i 1966. Efter at have tænkt tingene igennem kunne man konstatere, at dyrtidsreguleringen jo ikke var årsag, i hvert fald ikke nogen hovedårsag, ikke var nogen væsentlig årsag til pristigningerne.

Jeg vil også bede om, at man lægger mærke til en anden ganske interessant ting. Hvis vi sammenligner pristigningerne i Danmark med en lang række andre lande, så vil man se, at pristigningerne stort set er de samme, at de stort set er de samme også i de lande, hvor der ikke eksisterer nogen automatisk dyrtidsregulering som herhjemme.

Jeg hørte naturligvis med interesse økonomi- og handelsministerens betragtninger, og undskyld, at jeg siger det, de forekom mig at være temmelig teoretiske over for det meget alvorlige spørgsmål, der hedder, at regeringen ønsker at gribe ind i overenskomster. Man må ikke tro, at det at gribe ind i overenskomster er noget, der bare kan gøres ved, at man sætter et stykke papir i skrivemaskinen og så skriver et forslag. Det forslag, regeringen kommer med, følger man med nøje interesse ude på arbejdspladserne, og regeringen har et kæmpeansvar for, hvordan klimaet skal være ude på arbejdspladserne — alt afhængig af, hvad den kommer frem med.

Så vil jeg også gøre et par bemærkninger om finanspolitikken.

Jeg spurgte, om det var på sin plads med den slækkelse, der havde fundet sted. Finansministeren svarede, at det afgørende er jo: i forhold til hvad? Det er jeg enig i. Jeg mener også, at man her må finde ud af eller konstatere, hvem den slækkelse, vi har set nu, er kommet til gode. Og jeg vil også mene, at en slækkelse af finanspolitikken og i øvrigt, hvad regeringen foretager sig, har nøje sammenhæng med de besparelsespla-

ner, som vi altså nu kan vente i næste uge og vente på med spænding.

Men statsministeren havde en bemærkning, som jeg nok synes er interessant, om finanspolitikken, idet han sagde, at stigningen i oliepriserne jo dæmper i sig selv, sagde, at besparelserne også er udtryk for en dæmpning. Og det er jo noget, der ligesom bakker den fornemmelse op, jeg gav udtryk for i første omgang, nemlig at det nok er et spørgsmål, hvor stort behovet egentlig er for denne fortsatte stramme finanspolitik. Er det ikke sådan, at vi snarere må stille os selv spørgsmålet, om ikke vi skal gå den anden vej? Og handels- og økonomiministerens bemærkninger bar jo også derhenad. Og det får mig til at sige, at den „forkætrede“ finanspolitik, som den tidligere regering stod for og førte igennem på afgørende punkter, synes at have haft sin virkning, og i hvert fald må vi vide noget mere, før vi kan komme hen til realiteterne, når det drejer sig om de skridt, der skal tages, og vi siger tak for bemærkningerne om, at vi nu kan afvente den reviderede finansplan.

Endelig må jeg komme med en bemærkning om boligpolitikken. Jeg har forstået regeringen sådan, at man ønsker, at boligudgiften såvel for ejere som for lejere skal være den samme som i 1973. Det lyder jo meget godt. Jeg må indrømme, vi har svært ved at se ligheden imellem disse to grupper, når vi ser, hvad regeringen indtil nu er kommet frem med. Men jeg forstår, at man vil fastholde samme boligudgiftsniveau for ejere og lejere, og så må jeg spørge boligministeren: vi ved, hvad der er tale om for ejere af enfamiliehuse og ejerlejligheder. Vi ved ikke rigtig, hvordan det ligger for lejere. Vi ved, at de driftslån, som er givet i forbindelse med almennyttigt byggeri, der er færdiggjort her i begyndelsen af 1970'erne, skal bortfalde i 1974. Hvis man skal fastholde samme huslejeniveau, må man altså sætte noget andet i stedet. Jeg spørger: hvad andet vil man sætte i stedet?

Vi havde i vort oplæg for parcelhusejere det forslag — og der var flertal i det tidligere folketing for det — at der for folkepenionister, der er parcelhusejere, skulle gælde en særlig ordning, der indebar, at de i virkeligheden ville få et nedslag, og jeg må spørge finansministeren: er man gået bort fra den tanke?

[Kjeld Olesen]

Endelig er der så et par bemærkninger til det dagsordensforslag, som er fremsat af SF. Hverken under det første indlæg eller under dette indlæg er der ladet nogen tvivl tilbage om vor stilling til regeringens forslag om dyrtidsportionerne. Det er fra socialdemokratiet side en total afvisning, og hvis forslaget overhovedet, hvad jeg nægter at tro på, skulle komme frem til afstemning, vil vi være med til at fejle det væk.

Det, der er tale om med dette forslag til dagsorden, er imidlertid noget andet end, skal vi sige en politisk stillingtagen. Det, der er tale om, er, at man med et sådant forslag ønsker at ændre, hvad har været regel, en uskreven lov i folketinget indtil nu, nemlig, at enhver regering, hvor stærk eller hvor svag den end måtte være, skal have ret til at fremsætte sine forslag. Det, der kommer her, er noget helt nyt og efter min mening noget meget farligt. Jeg troede, vi alle var enige om, når vi herinde er så mange partier, og når regeringen hviler på 22 mandater ud af 179, så er det her i folketinget, det foregår, så er det her, forhandlingerne skal føres. Ja men det må da forudsætte, at vi får forslagene frem til en forhandling i dette folketing. Jeg vil forudse mange kedelige episoder, og jeg vil forudse, at det vil være til ubodelig skade for det videre arbejde, praktiske arbejde i dette folketing, hvis man indleder en praksis gående ud på, at man forlods skal hindre forslag i at blive fremsat.

Og må jeg så endelig sige til SF: skulle vi ikke lige besinde os lidt? Vi er i en helt ny politisk situation, dobbelt så mange partier som i det forrige folketing. Det giver os alle sammen et ansvar. Vælgerne har sat alle partier herind, for at vi skal gøre et stykke arbejde. Vi skal ikke demonstrere. Jeg tror ikke, tiden er inde til de store taktiske krumspring.

Med denne motivering skal jeg tilkendegive, at socialdemokratiet ønsker at stemme imod det fremsatte dagsordensforslag.

Gede (FP):

Der fremkom ikke under gårsdagens debat om regeringserklæringen noget nyt, der i og for sig kan give anledning til, at jeg fremfører nogen betragtninger i dag. Det eneste, jeg derfor vil sige noget om, det er forslaget om at gribe ind i arbejdsmarkedets overenskomster med hensyn til pristalstillæg.

På dette punkt fremgik det klart og tydeligt af gårsdagens debat, at regeringen ikke har nogen reel mulighed for at få det gennemført, at statsministeren på trods af at regeringen kun sidder på 22 mandater, og på trods af at statsministeren indledte sin statsministergerning med at give udtryk for sin ydmyghed, alligevel nu siger, at regeringen vil gå af, hvis SF's dagsordensforslag bliver vedtaget. Hertil kan jeg kun sige, at min opfattelse af begrebet ydmyghed falder overhovedet ikke sammen med statsministerens.

I øvrigt kan jeg være enig i, hvad den foregående taler sagde om, at tiden ikke er til taktiske manøvrer. Selv om vi i og for sig i fremskridtspartiet er — må jeg sige, for langt størstepartens vedkommende — enige i, at SF's dagsordensforslag sagligt set er rigtigt — der burde ikke være grund til at spille mere tid på regeringens forslag om indgreb i pristalsreguleringen — så må vi, når regeringen har indtaget det standpunkt, at den vil gå af, begynde at overveje, hvordan vi spiller mindst tid her i folketinget, og i fremskridtspartiets gruppe er vi for størstepartens vedkommende kommet til den overbevisning, at vi vil spille mindst tid ved at stemme imod SF's dagsordensforslag. For gør regeringen alvor af sin trussel om at springe ud i afgrunden, hvis dagsordensforslaget bliver vedtaget, så vil der gå lang, lang tid, før folketinget kan komme i gang med effektivt lovgivningsarbejde, som er påkrævet, og det kan vi i hvert fald ikke anse for hensigtsmæssigt; så må vi hellere spille den formentlig noget mere begrænsede tid, der vil være forbundet med at behandle regeringens forslag, når det kommer frem.

Christoffersen (V):

Jeg skal først ganske kort sige til den foregående taler, at når man rejser spørgsmålet om, hvordan man spiller mindst tid her i folketinget, så tror jeg efterhånden, at jeg kan give den foregående taler nogle ganske gode råd, men dem vil han måske efterhånden selv kunne gætte sig til.

Ellers vil jeg om den debat, der har været ført her, sige, at den er jo præget af det nye mønster, som vi nu har fået i folketinget. Partiernes ordførere har gennem deres indlæg markeret deres respektive partiers selvstændighed, og gennem en række af indlægene gik jo et klart ønske om at tegne en noget skarpere profil end den, vi hidtil har været vant til. Sådanne bestræbelser gøres naturligvis lettere og lettere ved, at man forholder sig kritisk til det emne, der nu engang er sat på dagsordenen, nemlig statsministerens erklæring.

Over for regeringens politik markerer folketingets partier deres selvstændige stilling, og det skal der ikke lyde nogle bebrejdelser over fra venstres side, i det omfang der samtidig hos ordførerne og i deres partier også er en vilje til under de forhandlinger, som nu skal i gang, at bøje de synspunkter, man her fremlægger, mod hinanden. Om en sådan vilje er til stede, er jo endnu ikke ganske afklaret, og det får vi heller ikke helt afklaret under denne debat. Det må de kommende ugers drøftelser i udvalgene afklare for os. Men jeg bemærkede dog, at der såvel hos det radikale venstre som hos det konservative folkeparti og centrum-demokraterne og kristeligt folkepartis ordførere var en venlig, samarbejdsindforstået velkomst til regeringen. Det noterer venstre sig naturligvis, og jeg synes også, at man må sige, at den holdning, som socialdemokratiets ordfører, hr. Kjeld Olesen, lagde for dagen, i hvert fald i forhold til problemet om samarbejdet her i folketinget var positiv.

Det er klart, at der er modsætninger, uoverensstemmelser i venstres og socialdemokratiets syn på en række af de forslag, som regeringen har stillet, men jeg vælger altså at fortolke hr. Kjeld Olesens indlæg både i går og i dag på den måde, at socialdemokratiet nu på samme måde som regeringen og de partier, jeg nævnte før, er indstillet på, at i den kommende tid må partierne

her i salen forsøge at leve op til den opgave, som vælgerne pålagde dem: i fællesskab at finde frem til holdbare løsninger.

Jeg har nogle enkelte bemærkninger til nogle af de indlæg, der er blevet præsenteret her fra talerstolen. Jeg har først nogle få bemærkninger til hr. Niels Helveg Petersen fra det radikale venstre. Hr. Niels Helveg Petersen understregede i sine indledende bemærkninger, at der jo i de senere år mellem venstre og det radikale venstre havde været et godt og fornuftigt samarbejde, og det er jo synspunkter, vi ganske kan tilslutte os. Jeg kan blot nævne til illustration heraf, at de to partier jo i foråret og i efteråret har været meget enige i deres opfattelse af hele den økonomisk-politiske problemstilling. De har i fællesskab haft et ganske specificeret og konkret syn på, hvordan man kunne begrænse de offentlige udgifter, og har også haft en samstemmende opfattelse af, hvordan nogle af hovedtrækkene i en boligpolitisk løsning skulle være. Det er klart, at når folketinget ser ud, som det gør, så forudsætter løsninger naturligvis, at en lang række partier inddrages i forhandlingerne, men jeg er enig med hr. Niels Helveg Petersen i, at naturligvis er det samarbejde, der har været mellem venstre og de radikale et fornuftigt udgangspunkt også for en række af disse drøftelser.

Så rejste hr. Niels Helveg Petersen et problem, og det var omkring prisstoplovens vedtagelse, og sagde, at han var blevet mere og mere skeptisk over for denne lovgivning. Ja vel, naturligvis kan man være skeptisk over for en række af virkningerne; jeg mener dog at erindre, at der op til valget den 4. december var en ret bred enighed mellem partierne om, at det kunne være nyttigt ligesom at skabe en rolig situation, mens man efter valget og regeringsdannelsen skulle forsøge at løse problemerne på lidt længere sigt. Og det er et synspunkt, som jeg også mener at kunne erindre, at det radikale venstre anlagde, måske endda næsten var det parti, som først anlagde det; vi mener stadig, at det er en fornuftig ting, og jeg tror, at de drøftelser, vi nu skal have i udvalget om prisstoploven, også vil kunne overbevise eller fjerne den smule tvivl, jeg kunne forstå der nu var opstået hos hr. Niels Helveg Petersen.

Jeg har nogle bemærkninger til hr. Schlü-

[Christophersen.]

ter. Det var jo en konservativ tale, vi hørte, og det blev der ikke lagt skjul på, og det falder vel også i tråd med det, jeg nævnte i min indledning, at nu har partierne et behov for ligesom noget klarere at markere deres grundholdning. Jeg synes, der i hr. Schlüters tale var en række synspunkter, som i øvrigt deles af andre partier, også af venstre, men det er klart, der var forskelle på visse områder, og dem må vi naturligvis forsøge at forhandle os til rette om.

Jeg har en enkelt bemærkning til hr. Erhard Jakobsen. Han rejste spørgsmålet om, hvorvidt det nu var muligt at foretage besparelser i det omfang, regeringen forudsætter. Man kan naturligvis altid forsøge at afveje ulemperne ved besparelserne og de samfundsøkonomiske fordele, der kan være. Det er et synspunkt hos hr. Erhard Jakobsen, som vi naturligvis er velbekendt med. Han har ikke lagt skjul på det, men det er noget — hvad jeg også forstod på hr. Erhard Jakobsen — som han og hans parti naturligvis er indstillet på at drøfte i udvalget, og jeg håber, at der kommer et fornuftigt resultat ud af dette.

Så var hr. Poul Westergaard fra retsforbundet noget forundret over, at statsministerens erklæring ligesom svarede til venstres valgprogram. Nu har statsministeren jo allerede knyttet nogle kommentarer til det. Jeg skal kun sige, at den forundring håber jeg minsandten kun er til stede hos retsforbundet. Det må være klart, at det, vælgerne nu forudsætter, på den måde de har sammensat folketinget, er, at partierne hver for sig lever op til det mandat, de har fået af deres vælgere, men så er det til gengæld også klart, og det gælder også venstre, at vi selvfølgelig ud fra dette udgangspunkt vil være indstillet på med de øvrige partier at finde frem til, på hvilke punkter synspunkter kan mødes, og dér, hvor der er flertal, kan tankerne så gennemføres. Dér, hvor der ikke er noget flertal, ja vel — dér kan de ikke gennemføres.

Jeg tror ikke, at hr. Poul Westergaard skal være så forundret over det. Jeg tror snarere, han skal glæde sig over det. Jeg mener næsten endda at kunne erindre, at det er noget af det, som retsforbundet i årenes løb har efterlyst hos de såkaldt gamle

partier, at de i højere grad prøvede at leve op til det, de sagde før folketingsvalget.

Så har jeg til sidst kun en kort bemærkning til hr. Gert Petersen, og den skal dreje sig om det dagsordensforslag, han har fremsat. Det er klart, at det forslag kan venstre ikke stemme for. Det er en ganske urimelig indskrænkning af en regerings arbejdsbetingelser, og vi er naturligvis tilfreds med, at det synspunkt nu synes at deles af det helt afgørende flertal her i folketingssalen. Jeg tror — og her er jeg ganske enig med hr. Kjeld Olesen — at det ville være en overordentlig uheldig praksis, hvis regeringer og hvis politiske partier dårligt nok kunne nå at komme til en førstebehandling. Jeg tror på ingen måde, det er det, vælgerne forventer af arbejdsformen her i folketinget.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne kvittere for meddelelsen om, at vi i næste uge får det materiale, jeg efterlyste, materialet til belysning af nogle af de centrale størrelser og udviklinger i den danske økonomi, indregnet med hensyntagen til regeringens indgreb, og at vi får opstillinger over finansplanen for det kommende år også i næste uge. Indtil videre må vi jo så i vore vurderinger lade os nøje med de antydninger, der har været om situationens alvor, og jeg noterede, at økonomi- og handelsministeren her i dag nævnte, at vor betalingsbalance måtte antages at være forringet med ca. 5 mia kr. Skal man lægge det til grund, så er det jo oplagt, at betalingsbalanceproblemet for 1974 vil tegne sig ganske overordentligt mørkt, og at vi må regne med et betalingsbalanceunderskud på vel i retning af 7-8 mia kr., hvilket nok tør siges at være virkelig en rekord, og hvilket jo stærkt understreger behovet for, at der føres en økonomisk politik, der griber fat om nogle af onerne.

Vi venter også på spareplanerne fortsat, og jeg må jo sige, at det er en lidt hård opgave, man sætter finanslovsordførerne på, når de først får de forslag, hvorom en væsentlig del af debatten må komme til at dreje sig, samme dag, som debatten skal foregå.

Derfor er fortsat — også efter gårdsdagens diskussion og efter svar fra ministrene her i dag — de lettelser, regeringen påtænker for

[Niels Hølvæg Petersen.]

besiddere af jord og fast ejendom, stadig væk det mest konkrete. Jeg gik ind på spørgsmålet om disse lettelser ud fra en boligpolitisk synsvinkel og påstod, at regeringen ligesom havde givet op over for de boligpolitiske spørgsmål. Jeg fik det svar af statsministeren, at det havde regeringen sandelig ikke, og statsministeren forsøgte at sige det med stor fasthed, også større fasthed i stemmen end svarende til kendsgerningerne. Det er ganske rigtigt, at under boligforhandlingerne i foråret, som brød sammen, var vi sammen med venstre og konservative med til at opstille betingelser for vor medvirken i en boligløsning. Dette skete på et tidspunkt, hvor man havde forhandlet om boligpolitik i 3/4 år. Det var ganske rigtigt refereret af statsministeren, at der var stillet sådanne betingelser, og de var ikke stillet på skrømt, sagde statsministeren. Det var de heller ikke fra vor side. Det var synspunkter, vi udmærket mener vi kan stå ved. Men der var en anden del i det boligpolitiske, som også hørte med i forårsforhandlingerne, og det var et ønske om, fælles hos socialdemokratiet, det radikale venstre og venstre, at man skulle reducere subsidierne til boligområdet, til boligforbrugt med 1 1/2 mia. kr. om året. Og det er jo heller ikke på skrømt, og det er den del af den, skal vi sige meget kontante del af forårets oplæg, som jeg synes regeringen ligesom har haft travlt med at glemme med de lemper, med de lettelser, som man har stillet i udsigt. Det vil sige, at man skyder en hvid pind efter denne del af målsætningen i hvert fald i indevarende år. Det betænkelige ved dette er, at det politisk og psykologisk kan befrygtes at komme til at betyde, at regeringen afskærer sig selv fra at nå resultater på den langsigtede boligpolitiks område. Der er ikke vundet noget ved at udskyde den et år, samtidig med at man i virkeligheden forøger problemerne. Det er altså den frygt, vi har, at regeringen med den holdning, den lægger frem om boligpolitikken, lægger gift for at kunne gribe ind over for et af de områder i vor økonomi, som jo efter alle sagkyndiges udredninger er en hovedårsag til vore betalingsbalanceproblemer. Den offentlige sektor er én, boligsektoren er en anden, og jeg tror ikke, at visdommen i re-

geringens handlinger på dette område er voldsom stor.

Statsministeren var glad for — jeg sagde, at det endda var meget naturligt — at regeringens program lignede venstres valgprogram til forveksling. Og det kan man jo så mene om, hvad man vil, men man kan i hvert fald ikke sige, at det er overraskende. Det er derfor heller ingen overraskelse, når regeringsoplægget indeholder speciel hensyntagen — tilsyneladende — til et ganske specielt erhverv. Vi kan i det radikale venstre ikke acceptere den målsætning, regeringen har stillet op med hensyn til de amtskommunale skatter, og vi kan ikke forstå, at regeringen ved at lempe på den amtskommunale grundskyld tør planlægge en tilsvarende forhøjelse af indkomstbeskatningen. For det er jo det, man gør; ved at flytte rundt på promillerne lemper man ikke noget ved amtskommunernes udgifter, de vil være de samme, og når amtskommunerne får færre indtægter ind på deres grundskyld må de tilsvarende beløb inddrives over indkomsterne — om dette er der ingen tvivl. Regeringen planlægger ikke en skattelettelse, den planlægger en overflytning af beskatning fra ét område til et andet, og en overflytning til netop det beskatningsområde, som man ellers har kunnet mærke der var enighed om var hårdest belastet, nemlig indkomstbeskatningen.

Dette gør man, samtidig med at man ved dette indgreb kommer til at stimulere inflationen i jord og fast ejendom, og alt sammen efter min opfattelse i en overdreven hensyntagen til sit eget valgprogram. Det kan være rigtigt nok, at et parti lægger sit eget valgprogram frem her i salen. Jeg vil dog minde statsministeren om, at han og vores parti var blandt dem, der gik forrest i kritikken af socialdemokratiet, den tidligere regering, dengang de fremlagde deres valgprogrammer her i salen, fremlagde til gennemførelse og hurtig gennemførelse de udgiftsløfter, man havde stillet op i sit såkaldte 4 års program. Der rejste sig jo en stærk kritik fra venstre dengang og fra det radikale venstre over for den linje hos den tidligere regering, fordi man fandt, at der ingen basis var for at gennemføre regeringens valgprogrammer.

Man kan vel sige i det hele taget,

[Niels Helveg Petersen.]

at det er en ulykke, at valgprogrammer og partiprogrammer undertiden har fået lov til at spille en større rolle end den meget brede, almene hensyntagen til, hvilke opgaver der faktisk burde løses. Dette med amtsskatterne er et eksempel, og det er et eksempel, der skæmmet den politik, som regeringen har fremlagt.

Jeg vil gerne et øjeblik hæfte mig ved prisstoplovsforslaget. Jeg sagde nogle kritiske bemærkninger i går som supplement til den almindelige velvilje, som jo har fulgt forslaget og må følge ethvert forslag om prisstop, fordi det er noget, som umiddelbart forekommer behageligt og rart. Man undtager i forslaget de sædvanlige antikviteter og slige sager, man undtager råstoffer og olie — og det kan givet være nødvendigt, men begrænser selvfølgelig prisstoppets reelle økonomiske virkninger — og så undtager man fødevarer, man undtager de varer, som er omfattet af EF's markedsordning. Denne sidste undtagelse er ikke indlysende for mig. Hvad er meningen med, at man vil undtage netop fødevarer, som er omfattet af EF-markedsordningerne? Må jeg minde om at det her drejer sig om et meget bredt varesortiment; jeg tror, der i befolkningen vil være ringe forståelse for, at man laver et prisstop i 8 uger og fritager et område som fødevarer, der er nødvendige i det daglige forbrug, og som netop har været inde i en stærk prisudvikling. Det er simpelt hen ikke rigtig til at forstå, og jeg finder i øvrigt, at henvisningerne til EF's markedsordninger er meget uldne, og vil gerne nærmere have opklaret, hvorledes det hænger sammen.

Må jeg om dyrtidsindgrebet sige, at det fik jo ikke nogen voldsom tilslutning i går fra partierne. Vi er klar til videre forhandling om det. Jeg vil gerne bekræfte det, jeg sagde i går, at det bedste svar på vore økonomiske problemer er økonomiske indgreb over for omkostningsudviklingen. Jeg vil notere i forbifarten, at kristeligt folkeparti gjorde sin tilslutning til forslaget betinget af, at arbejdsmarkedets parter accepterede forslaget. Jeg synes, det var en interessant tilføjelse.

Til sidst kun: jeg var tilfreds med, at statsministeren så klart sagde, at regeringen ville forhandle om alt, og at regeringen ikke stilede mod et valg. Det har ikke kunnet

undgås med den linje, regeringen har lagt op, at der har været spekulationer over, om det var det, regeringen stilede efter. Jeg forstår på regeringen, at det på ingen måde er tilfældet, og jeg synes, man skal være tilfreds med den klargøring af regeringens holdning på dette punkt, som herved er sket.

Til slut kun dette til hr. Gert Petersen, at vi selvfølgelig må afvise hans dagsorden. Vi ønsker dette lovforslag frem til diskussion og til en nærmere vurdering.

Poul Schlüter (KF):

Under debatten i går rejste hr. Erhard Jakobsen det spørgsmål, hvor megen skattelettelse vi egentlig kunne nå frem til blot igennem en besparelse på statsbudgettet på nogle få milliarder kroner, og jeg forstår godt, at det spørgsmål rejses. Nu ligger det sådan, at det forslag til udgiftsreduktioner over en 2 års periode, mit parti har fremsat, gælder i alt ca. 9 mia kr. Det er ikke et nyt forslag, vi fremlagde det allerede i foråret, og i den forbindelse et forslag til ændring af vor skattelovgivning. Dette forslag blev beregnet i finansministeriet, der bekræftede vor egen antagelse om, at hvis vi havde omkring 4½ mia kr. til rådighed, ville det og vil det stadig være muligt at opnå en lettelse det sted, hvor tingene er tungest, på den direkte statsskat, som er meget betragtelig. Man kan nemlig for et sådant provenu nå en lettelse i det direkte skattetryk på ca. 25 pct. for det, jeg vil kalde mellemindkomsterne, det vil altså sige alle indkomster, som ligger i intervallet ca. 30.000 kr. til ca. 70.000 kr. — en 25 pct.s lettelse i statsskatten. For de mindre indtægter bliver lettelsen måske noget svagere — her er også en sammenhæng med vores sociale støtteordninger — og for de meget høje indtægter, dem, der ligger over 70.000 kr., ville efter vort forslag lettelsen blive mindre — og det skal den vel også — end de 25 pct.

Dertil kommer den virkning af det skattelovsforslag, vi fremsatte i marts måned, at vi vil kunne opnå, at marginalskatteprocenten, altså beskatningen af de sidste 1.000 kr., man tjener, bliver sat ned fra omkring 54 pct. til ca. 37 pct., og det tror jeg er meget, meget væsentligt at få etableret, for at folk med rette føler, at det kan lønne sig at tjene 1.000 kr., 2.000 kr. eller 3.000 kr. me-

[Schlüter.]

re, man får selv lov at beholde en passende part. Skal man kun af med 37 pct. af de næste 1.000 kr. man tjener, går det ikke længere at bilde sig ind, at det ikke svarer sig. Derfor tror jeg, der er megen psykologi i i hvert fald at opnå dette begrænsede skattepolitiske mål, og det kan vi altså gøre, hvis vi gennemfører besparelser, der er til rådighed for en skattelettelse i størrelsen 4½ mia kr. på årsbasis.

Jeg tror også, at befolkningen kan forstå det, hvis folketinget i dag effektivt går til sagen omkring udgiftsreduktionerne, og det har befolkningen måske ikke altid været tilbøjelig til. Folk vil selvfølgelig altid mene, at skatterne er for høje, det er klart, og når vi først kommer til at skulle lade nogle udgifter, som nogle grupper har glæde af, falde bort, så ved jeg godt, at så piver man, så kommer selvfølgelig balladen.

Men jeg tror, der er en anden indstilling i befolkningen i dag end før, måske også end der var i den borgerlige regerings tid. Jeg husker nok, hvordan det gik, da den borgerlige regering f.eks. foreslog, at forældrebetalingen omkring børneinstitutionerne skulle forhøjes bare en lille bitte smule. Der blev jo næsten revolution i den offentlige debat. I dag tror jeg det ligger anderledes, og derfor mener jeg, at folketinget skal se sin chance i og sin pligt til nu at lægge en lang række gamle principper omkring de offentlige udgifter om; muligheden er der.

Dertil kommer en samfundsøkonomisk betragtning. Hvis vi starter med at spare på en lang række statslige udgiftsområder og bruger besparelserne til at få orden i økonomien, kan vi klare det for mindre beløb, end hvis vi skulle tilvejebringe balancen gennem større offentlige indtægter. Det har senest vismændene illustreret tydeligt for os igen med deres rapport fra foråret; dér siger de ganske klart, at besparelser har en større sanerende eller forbrugsbegrænsende effekt end højere offentlige indtægter. Derfor mener jeg, at vi skal bruge besparelserne i starten til at få balance, men samtidig fastholde det mål, at når balancen er nået, skal besparelserne i kommende finansår bruges til den skattelettelse, som både psykologisk og økonomisk for de enkelte familier og samfundsborgere såvel som for hele foretagen-

det vil være af betydning og må skaffes frem.

En tid endnu er nok en stram finanspolitik nødvendig, men det tidspunkt nærmer sig, hvor fare for øget ledighed også kan tale i den retning, at vi lempet beskatningen, og psykologisk er det rigtigt at vise alle, at det lønner sig bedre i fremtiden end nu at gøre en ekstra indsats for sig selv og for samfundet, som får glæde af den øgede produktion.

Dermed er jeg nået til statsministerens indlæg i dag. Jeg vil gerne sige, at jeg hæftede mig ved — og det tror jeg mange har gjort — at statsministeren svarede uden megen polemik; det vil jeg gerne anerkende, det lover godt. Nu skal vi i gang med arbejdet. Vi har fået et udspil fra regeringen, det kan vi tage imod med større eller mindre begejstring, men det er vor pligt at tage imod det og underkaste det en saglig behandling i udvalget.

Situationen kræver selvfølgelig resignation af os alle, også af regeringen og statsministeren. Jeg synes egentlig, det er i orden, at regeringen nu forelægger os et oplæg, der minder stærkt om venstres valgprogram, som et udspil; det er der ikke noget at sige til, det har en mindretalsregering da lov til. Men den må naturligvis så også opfatte det som et udspil til forhandlinger. Når regeringen kun bygger på 22 mandater, har den naturligvis ikke krav på at få netop sin politik igennem, så skal flere med i indflydelse og ansvar. Regeringen har krav på fairness, den har krav på respekt for sine initiativer, og det skal den blive mødt med.

Når det drejer sig om de to specielle initiativer, som vi i dette øjeblik har kendskab til: prisstoppet over de få uger og indgrebet i dyrtidsordningen, så har naturligvis regeringens oplæg fået en kølig modtagelse, og jeg vil gerne sige, at det kan ikke overraske regeringen, at organisationerne i erhvervslivet og på arbejdsmarkedet har været skeptiske, og heller ikke at partierne er tøvende. Når mange af os ikke uden videre kan tiltræde ideen om indgreb i dyrtidsreguleringen, er det jo af flere gode grunde. Hvor holdbare disse grunde er, må vi nu undersøge grundigt i udvalgsforhandlingerne.

Det er for det første, fordi lønstigningerne her i landet ikke har været større over en årrække end i andre lande, som ikke kender

[Schlitter.]

automatisk dyrtidsregulering; prisstigningerne her i landet over en længere periode plejer heller ikke at være kraftigere end i de lande, jeg før nævnte.

Det er for det andet, fordi det er tvivlsomt, som regeringsoplægget specifikt er udformet, om det er egnet til at nå sit angivne mål; det vil vi gerne se nærmere på. Jeg føler mig ikke overbevist om, at regeringsforslaget betyder, at vi ikke får lønglidning og lønudvikling. Måske kan lønglidningen blive lige så stor som uden regeringsforslaget. Dertil kommer, at min fornemmelse er, at grupper som funktionærer, tjenestemænd og selvstændige nok bliver sorteper, hvis regeringsforslaget uden ændringer gennemføres.

Endvidere er der naturligvis det væsentlige, at forslaget er et brud på den aftalefrihed, som hidtil har været anerkendt her i landet, og som har betydet, at når man først har sluttet 2-årige overenskomster, har disse overenskomster givet en tryghed og en stabilitet, som vi nok er tjent med at holde fast ved.

Endelig: regeringsforslaget koster op mod et par milliarder kroner, og enten må staten fortsætte med at give sådanne kontante tilskud, eller også må vi forvente at få formidable prisstigninger, når årsperioden er udløbet; her er noget, vi må se nærmere på, nemlig: hvad gør vi, når året er gået? Når vi ser det i relation til finanspolitikken, har det selvfølgelig også sin betydning, at 2 mia. kr. ødes på dette tilskudsformål.

Hvad angår spørgsmålet om det budgetterede kasseoverskud, regeringen møder med, kan jeg ikke rigtig gå ind i det i dette øjeblik, vi må først se finanslovforslaget, og det får vi på tirsdag. Hvilke besparelser går ind i det, og er de tilstrækkelige, hvad jeg tvivler på.

Jeg vil give statsministeren ret på et andet punkt. Statsministeren siger, at i det omfang, andre partier stiller sig tøvende eller afvisende over for regeringens oplæg, skylder disse partier at byde på et alternativ. Selvfølgelig. Det konservative folkeparti vil gerne nævne 5 hovedtanker, som bør tages op under udvalgsforhandlingerne.

For det første: besparelser på statens budget på 7-8 mia. kr. over 2 år. For det andet: kommunale besparelser, der følger

heraf, i størrelsen et par milliarder kroner. For det tredje: at vi fastlægger det mål, at indkomstskatten skal falde, når de offentlige besparelser har virket et års tid. For det fjerde: oprettelse af et kontaktorgan mellem det offentlige, lønmodtagerne og erhvervslivet, så der kan ske en koordineret og samtidig indsats imod de stærke stigninger i priser, skatter og indkomster. Vi mener, det er vigtigt at erkende, at der er en sammenhæng imellem lønudviklingen og lovgivningen, f.eks. skattelovgivningen, og vi mener der må gives parterne på arbejdsmarkedet et tilbud om, at de kan blive inddraget i indflydelse; der skal sikkert gives dem et medansvar også for lønudviklingen, men at give dem et tilbud om at komme med i en koordineret indsats for at løse indkomst- og lønproblemerne, tror jeg vil lønne sig. Jeg tror, mange mennesker, også mange organisationsledere, i dag erkender, at det er bedre at nå frem til først et skattestop og senere en skattelettelse end bare at få en fortsættelse af den sædvanlige udvikling, som er den, at vi bevilger hinanden flere papirpenge, der ikke er dækning for i stigende produktion. Jeg tror, mange organisationsledere i dag forstår, at deres medlemmer er tjent med, at vi nu søger at føre reallønspolitik.

Derfor siger jeg: lad os under udvalgsarbejdet overveje, at vi ligesom prøver at få en bred kreds, regering, folketing, de store organisationer på arbejdsmarkedet, måske økonomisk ansvarlige organer som Nationalbanken og flere med ind i et arbejde for et alternativ eller et supplement til regeringens oplæg, som kan foreligge, så vi kan behandle det inden udgangen af marts måned her i salen. Det beder jeg om at forhåbentlig mange vil være med til at underkaste en overvejelse.

Til sidst om den dagsorden, SF har foreslået. Det er en meget betydningsfuld og vigtig dagsorden, ja, den er endog historisk, for et foretagende mage til har vi aldrig oplevet. Derfor giver det folketinget en enestående chance, en chance for at fejle dette initiativ ud af salen, som det fortjener. Det er pjatteri. Nu har folketinget ikke arbejdet alvorligt med noget som helst i flere måneder, nu er det på tide, vi kommer i gang. Det ville være næsten på kant med grundloven, om man afskar en regering fra at frem-

[Schlüter.]

sætte sine lovforslag her i salen. Det bør intet folketingsmedlem give sin billigelse. Regeringen har ret til og endog pligt til at fremsætte de forslag, den finder rigtige; så må vi tage stilling til dem, når vi har fuldt kendskab til dem. Det vil tjene tingets anseelse, hvis flest muligt stemmer imod det dagsordensforslag, SF har stillet.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne begynde med at sige, at hvis jeg ikke kommer til at omtale SF's dagsordensforslag, behøver det ikke at være nogen forglemmelse.

Jeg vil gerne til regeringen sige tak for de tilsagn, der blev givet om, at man godt kan drøfte det forslag, som centrum-demokraterne nogle gange har haft fremme i den offentlige debat, at måske kan man ad frivillighedens vej opnå noget, som i alt fald ingen organisationer behøver udtale sig om, fordi det ikke kommer dem ved, nemlig at det lykkes at få folk til både at få lyst til at lave noget mere, dermed tjene noget mere, og spare noget mere op. Jeg tror, det er en af måderne, det kan ske på.

Jeg vil gerne sige, at efter at vi i vores gruppe har haft tid til at tænke nærmere over det med det frivillige, har vi ikke helt opgivet det. Man kan ikke uden videre sige, at det ikke kan lade sig administrere; det tror vi det kan, men gudbevares, det er ikke os, der er kommet med forslaget om det med dyrtidsportionerne. Det må være dem, der er kommet med det forslag, der også er interesseret i at finde en eller anden måde at gøre det gennemførligt på, for som det foreligger, er det øjensynlig ikke politisk gennemførligt. Det er ikke specielt vores skyld, det er der andre der deler medansvaret for. Det var derfor, vi prøvede; måske kan man gøre det på en sådan måde, at organisationerne slet ikke skal spørges, for man skal jo endnu ikke spørge organisationerne om, hvad deres medlemmer har lov til at gøre individuelt.

Besparelser — jeg ved da udmærket godt, at hver gang et folketingsmedlem siger, at han ikke uden videre hopper med på enhver plan om besparelser, så er han modstander af besparelser. Det er nu engang måden, den banale, naive måde, som politisk diskussion meget ofte føres på her i landet. Jeg sagde i

går, og jeg gentager det: mit parti har ikke før valget lovet besparelser, men vi har heller ikke lovet ikke at spare. Når vi ikke ville love besparelser, skyldes det bl.a., at partiets stifter og leder og formand har været borgmester i 16 år og derfor ved nøjagtigt, at besparelser ikke er noget, der er sjovt. Det kan være meget sjovt for kommunalbestyrelsesmedlemmer eller folketingsmedlemmer, de kan da være ligeglade, det er ikke nogen af deres fordele, der spares på, nej, det er på nogle andre menneskers fordele, der spares. Besparelser skal betales af nogle mennesker, som skal undvære noget, de har haft indtil nu. Det er derfor, vi ikke rask væk strør om os med nogle milliarder kroner, som man siger man uden videre kan spare, for det passer ikke.

Jeg ved, jeg kan få hr. Schlüter med samstemmende, når det gælder administrationen. Hr. Schlüter ved af erfaring fra vores fælles kommune, hvor vi sad i nogle år sammen og arbejdede med det, at da vi bad private rationaliseringsfolk, altså ikke kommunens egne, men private rationaliseringsfolk, kritisk gennemgå kommunens administration — og det skete over en periode på 8 år — så var det eneste virkelige resultat, man fandt frem til, bemærkelsesværdige resultat, at der i den sociale forvaltning var 35 mennesker for lidt, ikke for meget, men for lidt, hvis arbejdet skulle udføres forsvarligt.

Jeg ved godt, der var et nu her i tinget repræsenteret parti, der fandt lejlighed til at lave en brochure, hvor man regnede ud, at når Erhard Jakobsen gik ind for 35 mere i Gladsaxe, så betød det over hele landet så og så mange mere. Ja, sådan kan man også lave politik. Jeg går naturligvis ikke ind for mere administration, fordi jeg fastslår, at hvis man går den offentlige administration efter i sømmene, vil man opdage, at der ikke er for mange, men for få til at betjene borgerne på den måde, som borgerne selv ønsker at blive betjent. Det beder jeg bare om at man har i erindring, når man slår om sig med milliarder, der kan spares forskellige steder.

Jeg siger ikke, vi ikke vil være med, jeg siger bare: jeg tror ikke på det. Jeg tror, at en besparelse af en størrelsesorden 2 mia kr. er mere sandsynlig end både 3 og 4½ mia kr., hvis ikke man vil omkalfatre en hel

[Erhard Jakobsen.]

masse og derved gøre mange ting dyrere, end de var i forvejen, om ikke på kort sigt så på lang sigt.

Jeg vender tilbage til det, der for mig er hovedproblemet. Det burde ikke være mit hovedproblem, det burde være de fleste partiers hovedproblem, for det er dem, der har lovet vælgerne skattelettelse, det er dem, der næsten alle sammen har lovet vælgerne, at den direkte skat skulle ned. Jeg har hørt meget lidt i denne debat om, hvordan man har tænkt sig at sætte den direkte skat ned. Jeg gentager: man kommer ikke uden om at diskutere momsforhøjelse. Hvorfor tager man det ikke op nu? Det er nu, det er aktuelt. En momsforhøjelse har ikke bare finansiell virkning, den har konjunkturpolitisk virkning, den har virkning på efterspørgslen efter varerne. Ifølge — jeg husker ikke, om det er vismandsrapporten eller den økonomiske årsoversigt — virker momsen meget stærkere begrænsende på den indenlandske efterspørgsel, end næsten noget andet gør. Det er den ene ting, men naturligvis også over for den udenlandske efterspørgsel virker den begrænsende.

Jeg glemte at sige om besparelser, at mit parti gerne vil være med, hvis nogen kan bevise, at folk med 80.000 kr. i indtægt giver tilskud til og modtager tilskud fra folk med 80.000 kr. i indtægt; så vil vi gerne være med til at skære det væk. Men vær venlig at bevise det først, for enhver kan gå rundt og sige, at sådan er det, men hvor ligger beviserne? Ja, det må finansudvalget grave frem til os.

Og så et andet område: hvis der er noget om, at mange af de millioner eller milliarder kroner, vi hælder ud i sociale foranstaltninger, i undervisningsforanstaltninger — hvad vi gerne gør, fordi vi tror, vi hjælper de små her i samfundet, eller vi tror, vi hjælper børnene — slet ikke går til de små i samfundet, men det viser sig, at det er de mennesker, der er ansat til at hjælpe de små i samfundet, der får dem, så vil vi godt være med til at spare noget dér. Og hvis det viser sig,

at det ikke er børnene, men lærerne og pædagogerne, der får pengene, vil vi godt være med til at spare noget dér. Men man må bare bevise det først, man kan ikke gå ud og give løfter i en valgkamp uden først at have fået tallene bragt på bordet.

Men tilbage til skatterne: hvis man følger det forslag, som centrum-demokraterne naturligvis agter at bringe aktuelt ind i debatten, dels om besparelser — og lad os sige, det kan give en 2-3 pct.s nedsættelse af en trækprocent på 50 — dels om 5 pct. mere i moms, som kan give 5 mia kr., hvoraf de 4 kan bruges til skattelettelse, så er det formentlig 5-6 pct.s nedgang i en trækprocent på 50, og gør man det så muligt med en opsparingsordning, lokker man derved folk til at spare 3-4-5 mia kr. mere op; så behøver man ikke længere at lade staten opkræve de 3-4-5 mia kr. for at bringe forbruget ned, så gør folk det selv, for opsparing er som bekendt unndladelse af forbrug. Derved bliver der igen mulighed for 6-7 pct.s nedsættelse af trækprocenten. Det vil altså sige, at fra 50 kan man komme ned på mellem 35 og 40.

Enhver kan se, at hvis det kunne lade sig gøre, så havde man holdt løftet om at lette folks direkte skatter; derfor kan ingen afvise at tage stilling til det, for der er indtil nu ikke stillet andre konkrete forslag om, hvordan man overhovedet kan komme frem. Det andet, det er tale om noget, man vil prøve at spare, og det er der mange, der har prøvet i tidens løb, det er bare aldrig lykkedes for dem endnu. Det er derfor, jeg som medlem gennem 20 år på forhånd melder mig som skeptiker over for den tale, men det må ikke tages som udtryk for uvilje mod at være med til at skære dér, hvor der skal skæres, fordi folk er trætte af at betale så meget i direkte skat, som de gør.

Jeg takker kulturministeren for velviljen over for her i tinget at få en fornyet radio-debat. Jeg gentager, hvad jeg sagde i går: den vi havde, var en skindebat. Man gik omhyggeligt uden om det problem, der for folkettinget må være det væsentligste: hvor-

[Erhard Jakobsen.]

dan behandler man landets vigtigste massemedium, hvordan behandler man det, når det officielt er statens monopoliserede medium, når det i loven er fastslået, at folketing og regering ikke må påvirke dette medium? Når så radiorådet mener, at de har heller ikke direkte noget med det at gøre, da er mit store spørgsmål i den følgende debat: hvem i alverden er det så, der bestemmer, hvad der skal udsendes i Danmarks radio? Jeg ved gennem et års intensiv lytning, hvad det er, der udsendes, og jeg kunne godt lide at vide, hvem der har ansvaret for det. Derfor ønsker jeg debatten, og jeg takker for, at den må komme.

Gert Petersen (SF):

Jeg synes ikke, at der i noget af de ministersvar, jeg har hørt, er kommet reelle indvendinger mod den fremstilling, som jeg har givet af den politik, denne regering lægger op til. Det var den politik, jeg karakteriserede som en klar klassepolitik, der går ud på at overføre midler fra de mindre bemidlede til de privilegerede grupper i dette samfund. For det første en overførsel igennem en række forskellige foranstaltninger, ophævelse af visse skatteformer osv., en overførsel af 1-1½ mia kr. til landmænd, derunder godsejere, til millionærer, til husejere osv. Og et eller andet sted skal de penge jo tages fra; det må altså være fra dem, som ikke hører til disse kategorier. På den måde fører man en helt åbenlys klassepolitik.

Dernæst forslaget om dyrtidsportionerne; det betyder — og det er heller ikke blevet anfægtet — at staten skal overtage en del af arbejdsgivernes lønforpligtelser. Man vil spare arbejdsgiverne for en forpligtelse til at udbetale løn i størrelsesordenen ca. 2.500 kr. om året pr. arbejder; det skal arbejdsgiverne ikke udbetale i det kommende år. Til gengæld får de samme arbejdere et stærkt forringet bidrag fra statens side. Men hvem er staten, hvem finansierer staten? Ja, det er først og fremmest, til 80 pct., de arbejdere og funktionærer og tjenestemænd, som skal have det forringede bidrag i stedet for de egentlige dyrtidsportioner. Altså igen en klassepolitik, hvor der overføres midler fra lønmodtagerne til arbejdsgiverne i et omfang som sjældent tidligere set, i hvert fald

så åbenlyst som vi sjældent tidligere har set det.

Endelig for det tredje har jeg bemærket efter flere udtalelser, at regeringen ikke gør denne såkaldte løsning, dette angreb på dyrtidsordningen, afhængig af tilslutning fra organisationerne. Tværtimod. Man siger: hvis der skabes et flertal for det her i folketing, så kan organisationerne komme med gode råd, og naturligvis vil vi da lytte, vi er jo høflige og pæne mennesker — det må man erkende, også når man hører på debatten her — men vi gør, som det passer os, vi handler i overensstemmelse med venstres program, hvis der ellers kan skabes flertal for det her i salen. Medmindre jeg helt har misforstået det, medmindre statsministeren nu vil komme op og sige: Gert Petersen har misforstået det, naturligvis foretager vi os ikke noget sådant, uden at vi har tilslutning fra organisationerne inklusive LO, FTF, sølvsnore, guldsnore osv., vil det sige, at det, venstre regeringen anmoder om mandat til, er et indgreb i de gældende overenskomster, uden hensyn til hvad overenskomsterne selv mener. Man vil lytte med interesse til, hvad de siger, men man vil ikke rette sig efter det. Det er altså et indgreb fra dette folketings side i de gældende overenskomster, man lægger op til, det er det, man søger om mandat til.

Jeg skal komme tilbage til det af SF stiledede dagsordensforslag lidt senere, men jeg vil nok sige, at det forekommer mig ejendommeligt, at et parti som socialdemokratiet, der repræsenterer arbejderbevægelsen eller siger, de gør det, når tingene ligger så klart, at de ved, at det, regeringen beder om, er et mandat til indgreb i gældende overenskomster, ikke med det samme her og nu og i dette øjeblik siger: hold jer fra den sag, lad være med at komme med et forslag af den art. Regeringen bør afstå fra at komme med et sådant forslag.

Det kunne man gøre ved at stemme for den dagsorden, vi har foreslået, og det var og er tanken med den dagsorden, at man skal prøve på at kvæle dette attentat allerede i fødslen.

Så siger statsministeren, at de ordførere, der har været stærkest i kritikken, har været mest tavse om alternative metoder. Jeg må have lov til at henvise til, at jeg fore-

[Gert Petersen.]

slog, at man skulle nationalisere kapitalmarkedet — det er banker og pengeinstitutter — og jeg kan da godt føje til, som det moderate menneske jeg er, at hvis man endelig ikke vil det, så kunne man sætte en stærk offentlig repræsentation ind i de pågældende pengeinstitutter og sørge for, at der derigenom sker en samordning og en samfundsmæssig styring af den økonomiske udvikling her i landet. Jeg sagde, at man kunne rydde op på kreditmarkedet, at man kunne gøre noget ved rentefradragsretten og afskaffe de skattelove, som gør den, der sparer op, til noget nær idiot. Jeg sagde, at man kunne bruge den lov, som blev vedtaget af et flertal i det forrige folketing, om en selektiv styring af kreditformidlingen, sådan at kreditten gik derhen, hvor der samfundsmæssigt er brug for den. Jeg sagde, at man kunne rydde op i hele det mere eller mindre ukontrollerede system af pantebreve og andre værdipapirer, at der her var brug for et hurtigt og drastisk hug, hvorved man kunne komme sorte penge til livs og sanere pengevæsenet. Jeg sagde, at man kunne rydde op i fidusfradragsreglerne inden for beskatningen, også herved kunne man sanere økonomien.

Statsministeren skal ikke komme og sige, at der mangler forslag om, hvad der kan gøres, men det er da helt i orden, hvis statsministeren var ærlig og sagde, at de forslag vil han ikke vide af, for det er imod hans politik, det er imod venstres politik. Det ved jeg da så udmærket godt, og det er i og for sig en ærlig sag, men det er da også derfor, at jeg forudser, at hvis der skal findes et alternativ til indgreb mod dyrtidsportionerne — og statsministeren vil jo have et alternativ for at frafalde dette indgreb — så skal det være et alternativ, som svarer helt og fuldt til venstres politik, til det, der kaldes en liberal politik. Det er en ærlig sag. Jeg synes bare, det skal være helt klart med det samme. Og jeg vil tvivle umådelig meget på, at et sådant alternativ, da vi har forstået, at venstres program ligger statsministeren og denne regering så voldsomt på sinde, kan samle et flertal her i denne sal.

Statsministeren siger, at regeringen lægger op til smidighed i forhandlingerne, man erkender sin position som en mindretalsregering. Men samtidig siger han også, at rege-

ringens forslag er præget af venstres valgoplæg, og venstres valgoplæg er vel igen præget af venstres program og ideologi osv.

Han siger endelig, at de forslag, kriseforslag, som de kaldes, der er lagt frem her, udgør en helhed, og det er da også ud fra den synsvinkel, at vi andre betragter dem.

Så endelig til slut: jeg mener, at et princip er klart blevet lagt frem af regeringen og drøftet her i de sidste 2 dage. Videre, at dette folketing meget vel kan tilkendegive over for en regering og især over for en mindretalsregering med så smal en basis som denne, at visse løsninger hentet fra venstres partiprogram afviser man med det samme, at det er spild af tid at drøfte dem. Det er det, vi har ønsket at gøre, og vi gør det på baggrund af, at et flertal i denne sal helt åbenbart klart har taget afstand fra det principielle i regeringens forslag om indgreb mod dyrtidsportionerne.

Så er spørgsmålet, om man skal lade sig skræmme af regeringen. Det er jo det, fremskridtspartiet helt åbenlyst gør. Man siger, at SF's dagsordensforslag egentlig er saglig rigtigt, men regeringen truer med at gå af, hvis det bliver vedtaget, og så må vi hellere stemme det ned. Nå ja, om 3 eller 4 uger er vi ved den næste korsvej. Vil man så igen lade sig skræmme af denne regering, som er dygtig, når det drejer sig om at true med at bruge opløsningsretten? Vil man igen lade sig skræmme, får vi i realiteten en mindretalsregering, som truer sig igennem og skaber sig et flertal dér, hvor der egentlig ikke var basis for det.

Og endelig til slut: hvis man ikke bremser nu, så kommer de, som undlader at bremse, men som i øvrigt er uenige i regeringens politik, under mistanke for, at man måske alligevel er ude på at finde et eller andet kompromis om et indgreb i dyrtidsordningen. Den mistanke må man leve med. Jeg håber, den bliver dementeret i løbet af 3-4 uger, men vi får jo se.

Der blev sagt nogle manende ord til mig af hr. Kjeld Olesen om demonstrationer osv. Jeg tror, at det, man ude i den arbejderbefolkning, som hr. Kjeld Olesen og hans parti har tilknytning til, og som mit parti har tilknytning til, venter, er, at vi demonstrerer imod en reaktionær regering, som lægger op til et stortilet attentat på arbejderbefolkningens rettigheder. Jeg tror, det er det,

[Gert Petersen.]

man venter derude, og jo før vi siger nej til den, jo før vi tvinger den væk, jo bedre, jo mere tilfredshed vil det vække på de arbejdspladser, hvor menneskene er truet.

Jens Møller (KrF):

Jeg er ked af at måtte konstatere, at socialdemokratiet åbenbart er så konservativt, at det på forhånd nægter at ændre ved dyrtidstillæggenes udbetalingsmåde. Vi mener dog, at man først må have det frem i udvalgene, inden man nægter noget, og se på, om der dog ikke skulle kunne findes en metode, hvorefter det kan gennemføres uden at genere lønmodtagerne, og sådan at det kan være til gavn for helheden.

Disse 1.000 kr. eller ca. 2 mia. kr. i alt, som man vil udbetale, er vel i virkeligheden en form for skattelettelse. Man vil spare 3 mia. kr., og så vil man udbetale 2 mia. kr. til lønmodtagerne. Det kan sidestilles med en skattelettelse, men til forskel fra en almindelig skattelettelse vil denne udbetaling betyde, at der gribes direkte ind i prisudviklingen. Det er fordelen ved den; det vil en almindelig skattelettelse jo ikke gøre ifølge de regler, der gælder for pristalsberegningen.

I den forbindelse kunne jeg godt tænke mig at stille et spørgsmål til regeringen. Nu har vi nogle gange hørt, at det er ca. 2 mia. kr., det drejer sig om. Jeg vil gerne spørge, om der heri er medregnet de besparelser, man opnår på de offentlige lønudgifter — der må jo blive nogle besparelser dér, når pristallet ikke udløses — og hvor stor en del af disse 2 mia. kr. det drejer sig om, sådan at vi kunne få netto, hvor meget det vil koste det offentlige?

Med hensyn til SFs dagsordensforslag mener vi, det er helt urimeligt. Det vil kun hindre og sinke folketingets arbejde, og derfor vil kristeligt folkeparti stemme imod det. Derimod er der mange, der kunne gøre noget for at fremme folketingets arbejde ved at fatte sig i korthed.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg vil allerførst tillade mig at konstatere, at med hensyn til de problemer, vi stillede op som dem, vi anså for at være de væsentligste, har regeringen enten ikke givet noget klart svar eller også har den bekræftet den linje, der var i statsministerens tale.

Den karakteristik, jeg i går gav af regeringens politik, er naturligvis ikke en tilfældig karakteristik, men en, der bygger på kendsgerninger, og jeg synes i høj grad, at statsministeren i dag har bekræftet den. Det drejer sig i væsentlig grad om overblikket over oliesituationen, hvor statsministeren sagde, at man på nuværende tidspunkt ikke havde noget særlig klart overblik, og at det højst sandsynligt ville være i alt fald nogle uger, før man fik det. Vi har haft den mistanke meget længe, at man dels ikke har noget overblik, dels ikke får noget overblik, fordi man i denne sag er blevet oliemonopolernes offer og ikke deres dirigent.

Jeg synes også, at denne mistanke bekræftes af, at OPEC-organisationen så sent som i går talte om, at man passende kunne gribe ind over for nogle af de store profitter, sikre sig kontrol med oliemonopolerne og samtidig forhindre, at der blev tale om prisjobberi, sådan som vi har været vidne til. Endvidere har man det i alt fald i sin magt i folketinget at forelægge forslag til en begunstiggelse over skatterne, der kunne dæmpe udgifterne på dette område.

Da statsministeren her til formiddag gjorde regnestykket op over dyrtidsportionerne var det med nogen forbavelse, jeg hørte, at hvis man giver afkald på 2.640 kr., sådan som jeg talte om i går, og modtager 1.000 kr. i stedet for, så er man bedre stillet, fordi man, som statsministeren sagde, må regne med stigninger på 650 kr. i priserne. Jeg synes, det er overordentlig interessant. Det er den samme statsminister, som har bebudet et prisstopforslag, ganske vist af kortere varighed, der samtidig peger på, at det vil koste 650 kr. i prisstigninger. Så har vi jo en karakteristik af, hvor stor villighed der er til at holde priserne i ave, og det har vi heller ikke været i tvivl om. Jeg synes bare, at statsministeren med sine udtalelser har bekræftet, hvor farligt det ville være, om man tillod indgreb i overenskomterne med 1.000 kr. som engangsafregning for de tre dyrtidsportioner. Nu kan man lave mange mærkelige regnestykker, men jeg synes, at regnestykkerne også fra regeringens side har bekræftet vor vurdering af, hvad der ville ske, hvis man i folketinget lod sig presse til at gribe ind i overenskomstforholdet og stoppe dyrtidsordningerne.

Hvad angår selve prisstoppet, kan vor

[Knud Jespersen.]

respekt for det forslag, sådan som det ser ud i øjeblikket, ligge på et meget lille sted. I dag er mælkepriserne steget med en halv snes øre. Der er tale om et kortvarigt stop, der er tale om, at fællesmarkedet lader undtage et stop for fødevarerpriser — det er den største del af et budget for en arbejderfamilie — og i EF diskuterer man i øjeblikket ganske modsat at hæve priserne. Der er tale om at undtage olie og importerede råstoffer, og der er tale om at gennemføre et prisstopforslag, som man har bebudet, 8 dage før det bliver vedtaget med tilbagevirkende kraft. Hvad vil der være tilbage her? Der vil næppe være ret meget, der mildner luften for de forbrugere, der klippes så groft, og de forbrugere, som ikke har tilstrækkeligt til at kunne klare den nøgne husholdning. Jo, jeg synes, vi har ret. Der er tale om en klassekarakter i regeringens politiske holdning, som er en simpel udfordring til både arbejdere og forbrugere, til et flertal i vores folk.

Vi har ikke sagt, at vi ikke var tilhængere af indgreb. Regeringen er bekendt med — jeg bemærkede det også i går — at vi gerne vil have indgreb over for de milliarder kroner, der unddrages beskatningen. I 1973 var det 17 mia kr. Bare med en trækprocent som en arbejders har man 7-8 mia kr. ret ind i statskassen. Jeg pegede på i går, at man også over økonomiministeriet kunne gribe ind og lave kontrolforanstaltninger over for banker og pengeinstitutter. Vi har altid syntes, at det var urimeligt med et kasseoverskud, men naturligvis ikke så urimeligt, at vi går ind på den idé, at dette kasseoverskud skulle foræres til arbejdsgrupperne.

Endvidere har vi peget på, at der nu må kontrol med oliekoncernerne, og i et forslag, der kommer til behandling i næste uge, foreslår vi også nationalisering, maksimalpriser m.v.

Og så kan man tage fat på militæret. Ikke bare olien, men selve oprustningsproblemet.

Derudover er det en kendsgerning, som statsministeren heller ikke har bestridt, at de afgørende inflationsårsager er spekulationen i jord og fast ejendom, spekulationsgevinsterne. Derfor har vores krav også hele tiden været, at man skulle standse denne spekulation eller i alt fald opsure disse spekulationsgevinster.

Alt i alt tror jeg, vi går en meget alvorlig og en meget kampfyldt tid i møde, hvis regeringen fastholder sine forslag, som er vendt imod arbejdere og forbrugere, som vil tage fra dem, der har for lidt, og give meget, meget mere til dem, der har for meget.

Hvad angår det af SF stillede dagsordensforslag, må jeg have lov til at sige, at jeg synes ikke, det bærer præg af nogen særlig tankevirksomhed. Det har sikkert de gode viljers indhold, og det er viljen, jeg kigger på. (*Justitsministeren* [Nathalie Lind]: Ligesom Vorherre!). Ligesom Vorherre, bliver der sagt. Ham vil jeg nu ikke drage sammenligninger med, det kan også blive misforstået som kritik af kristeligt folkeparti. Men jeg har hørt, at verdenshistorien opererer med den tanke, at Vorherre faktisk var kommunist, og han ville så i dag have været medlem af vores parti. Foreløbig må vi dog klare os med de 6, vi har i folketinget.

Denne dagsorden, som SF har foreslået, synes vi ikke er så velovervejet. Den har den gode hensigt at spærre for regeringen og markere, at dette folketing i virkeligheden henstiller til statsministeren om på regeringens vegne at trække sit forslag tilbage. Det er blevet udlagt, noget demagogisk, synes jeg nok, at det var et dagsordensforslag, der forbød regeringen at fremsætte forslag. Jeg synes, det er en markering fra folketingets side af det, statsministeren tidligere har givet udtryk for, at det er her i salen, man må diskutere tingene, og da vi som bekendt har vendt os ganske alvorligt imod ethvert indgreb mod og opsugning af dyrtidstillæggene, er vi i den situation, at uanset hvordan vi vurderer det begavede, der ligger bag, støtter vi den gode tanke, og jeg kan meddele, at vi agter at stemme for dette dagsordensforslag, nu da det er stillet. Vi ville ikke selv have stillet det i denne situation, men vi vil stemme for det også ud fra det princip, at der i befolkningen bør skabes klarhed over, hvem der virkelig vil sætte ind for at forhindre den nedskæring, som enhver af os kan se lurer lige om hjørnet, over for arbejdspladsernes folk. Det er altså for at markere vores stilling, hvis nogen skulle være i tvivl, omkring karakteristikken af regeringen, regeringens politik, og vi tager det som en del af den virksomhed, vi agter at udfolde i denne sal også i tiden, der kommer.

Poul Westergaard (DR):

I min første ordførertale efterlyste jeg hos venstre-regeringen en afklaring af, om regeringen ville være indstillet på at give dette ting nogenlunde de samme rimelige arbejds-vilkår, som tinget måtte kunne forvente under en magistratsregering. Vil regeringen fremlægge sine forslag til fri forhandling, finde sig i, at de måtte blive ændret eller eventuelt forkastet af et skiftende flertal her i tinget, uden den konsekvens, at folketinget i sit arbejde skal belemres med udsigter til regeringskrise og utidig valgtummel? Af statsministerens første erklæring her i tinget havde jeg fået den opfattelse, at regeringen var indstillet på noget i den retning, men den anden statsministererklæring her i tirsdags bragte mig i tvivl og ganske særligt regeringserklæringen om, at der vedrørende det bebudede lovforslag om indgreb i dyrtidsreguleringen kun kan forhandles teknik og enkeltheder.

Nu har statsministeren svaret, at der kan forhandles andet end teknik og enkeltheder, blot sigtet og effektiviteten fastholdes, og jeg forstår, at sigtet er en dæmpning af omkostningsniveauet, og at den skal være effektiv. Jeg takker for denne uddybning.

Men så synes jeg, at statsministeren igen skaber usikkerhed, når han så kraftigt, næsten provokerende, understreger, at ingen skal være i tvivl om, at det er en venstre-regering, vi har fået, ikke en magistratsregering, og at de 12 ministre ikke er ekspeditionssekretærer, der blot skal formidle andres meninger.

Det giver mig anledning til at sige, for det første, at der jo intet er i valgresultatet, der tyder på nogen bragende folkelig tilslutning til venstres valggrundlag og venstres forslag om indgreb i dyrtidsreguleringen — venstre tabte vist 8 mandater — og ingen andre partier har mig bekendt givet udtryk for nogen positiv indstilling over for venstres tanke om indgreb i dyrtidsreguleringen.

For det andet må jeg sige, at regeringen naturligvis har lov til at fremsætte venstres valgprogram som lovforslag her i tinget, og vi andre har lov til at mene, at det er dårlige, at det er ensidige lovforslag, og vi har også lov til at mene, at regeringen dermed er med til at spille folketingets tid. Men det, der er det interessante, det, der er det væsentlige, det afgørende, er, om regerin-

gen, når den har erfaret, at der her i tinget ikke er tilslutning til det forslag, som regeringen selv kalder det centrale i sin plan, nemlig indgrebet i dyrtidsreguleringen, vil drage konsekvensen og søge et samarbejde i dette ting om andre løsninger, eller om regeringen vil fastholde, at folketinget skal være ekspeditionskontor for regeringen og ekspedere venstres valgoplæg derhen, hvor det hører hjemme.

Statsministeren, hvis opfattelsesevne der vist heller ikke er noget i vejen med, må da vide, at der her i tinget er muligheder for samarbejde om andre løsninger. Der er her en udbredt opfattelse af, at det er det offentlige overforbrug, det overdrevne skatte-tryk, der er en af de væsentligste årsager til den økonomiske situation, den økonomiske misere, vi har, og at vi derfor primært må søge løsningen på dette område. Skattetryk- ket på de jævne og almindelige arbejdsindkomster må lettes, hvis vi skal komme indkomstinflationen til livs, fordi det helt øjensynlig er sådan, at mange ikke har andre muligheder for at søge kompensation for skattetrykket end gennem indkomststigninger. Det er her, de saglige løsningsmuligheder ligger, og det er her, samarbejds- mulighederne ligger, ikke mindst hos nogle af de mange nye medlemmer i dette ting. Her er vi parat.

Jeg håber naturligvis også, at der vil vise sig samarbejds muligheder her i tinget omkring en bekæmpelse af jord- og ejendomspekulation. Det er helt nødvendigt. Men vi er da godt klar over, at det ikke primært er hos regering og hos regeringspartiet, disse samarbejds muligheder skal findes.

Må jeg så om hr. Gert Petersens dagsordensforslag sige, at vi er enige i, at det bebudede lovforslag om indgreb i dyrtidsreguleringen ikke bør fremsættes, og kommer det alligevel, vil vi medvirke til, at det bliver afvist her i tinget. Det skal der ikke være tvivl om. Men der er andre forslag i regeringens oplæg, som vi heller ikke ret gerne ser fremsat. Det gælder naturligvis i særlig grad det meget ensidige og direkte inflationsskabende forslag om nedsættelse af de amtskommunale jordskatter. Men det er, og det skal være, regeringens soleklare ret at fremkomme med lovforslagene og få dem behandlet her i tinget, hvis regeringen selv ønsker det, og derfor vil vi stemme imod det

[Poul Westergaard.]

af hr. Gert Petersen stillede dagsordensforslag.

Jes Schmidt (CD):

Efter at de atlantiske repræsentanter her i tinget har talt, bør det sydlige grænseland vist ikke helt tie. Det er i år 10 år siden der har siddet et medlem af det tyske mindretal her i folketinget, men mens man nu her i dag beskæftiger sig med meget vanskelige og meget lidt idylliske problemer, så har i hvert fald de sidste 10 års udvikling i grænselandet været glædelig med hensyn til naboskab og gensidig tillid nord og syd for grænsen.

I dag har jeg først og fremmest at takke for den måde, hvorpå man har modtaget mig her i tinget fra alle sider. Takken gælder naturligvis hr. Erhard Jakobsens hjertevarme velkomsthilsen her fra tingets talerstol i går og ikke mindst hans initiativ med hensyn til mulighed for medarbejde for mindretallets repræsentant her i tinget. Der ligger deri perspektiver for fremtiden, som kan være af betydning for begge mindretal, det danske og det tyske.

Takken vil jeg også rette til initiativtagerne, fordi de har givet mig mulighed for at komme ind i udvalgsarbejdet her i folketinget. Det betyder uhyre meget, når vi som danske statsborgere ønsker at medvirke til, at arbejdet for samfundet ikke kun består i at opfylde de pligter, som pålægges statsborgerne, men også i selv at være med dér, hvor lovene udformes. Det har tidligere medlemmer af mindretallet her i folketinget ikke haft. Jeg håber, at dette må blive til gavn for hele landsdelen dernede.

Takken gælder i fuldt mål også folketingets formand og repræsentanter for de andre partier her i folketinget, som har budt mig velkommen på en måde, som jeg ikke havde ventet, men som har varmet. Jeg vurderer det som et tegn på det forhold, som i dag består mellem mindretallet og folk og stat, og det svarer til den politik, som mindretallets hovedorganisation, Bund deutscher Nordschleswiger, har ført i de sidste næsten 30 år: at forene vor tilknytning til det tyske folk med et positivt forhold til den danske stat og det danske folk.

Mit valg ved hjælp af et dansk parti, der bar mig over spærreklausulernes hurdler,

står også i et naturligt forhold til det gode dansk-tyske naboforhold i grænselandet, som det ved fælles anstrengelser er lykkedes at bygge op, efter at fortidens tragiske hændelser ligger lidt længere tilbage. Det er et naboskab, som bygger på sund fornuft og god vilje, og netop derfor er det i dag så solidt.

Bette på gensidig tillid beroende naboskab betyder naturligvis ikke, at alle problemer er løst. Samlivet i grænselandet er en opgave, som er stedsevedvarende, som gælder år ud og år ind. Det kommer an på at finde former, hvor man kan leve fornuftigt sammen og skabe forhold i et grænseland, hvor to folk mødes, der er til nytte og fordel for begge parter.

Når man rundt om i Europa i dag taler om, at forholdet i det dansk-tyske grænseland nærmest er en europæisk model for en fornuftig ordning i et nationalt blandet område, ja, så behøver hverken Danmark eller Tyskland at være ked af det, tværtimod.

Det er nu ikke min hensigt i dag — jeg skal jo spare på tiden har jeg hørt, og det gør jeg også — at komme ind på de problemer af aktuel og principiel art, som man inden for det tyske mindretal eller i grænselandet gerne så løst. Jeg agter at fremføre dem, efterhånden som lejlighed gives, eller at få dem løst ad forhandlingens vej.

Men som danske statsborgere i det danske samfund ønsker vi fra det tyske mindretal integration og aktivt medarbejde under bevarelse af vor nationale identitet. Det er den samme politik, som vi fører på kommunal basis nede i landsdelen, og hvis jeg kan yde en indsats her på tinge, vil det glæde mig meget.

Dermed vil jeg ønske regeringen, folketinget og dets partier lykke og evne til at løse dagens og tidens vanskelige problemer. Jeg vil gerne tilføje, at mit indtryk er, at man nede i grænselandet nu venter, at folketinget og folketingets partier gør en indsats i disse krisetider, som jo ikke kun rammer Danmark. Nede i grænselandet, hvor vi lever tæt nær ved et andet folk, ved vi, at problemerne på begge sider er til stede, og at de på begge sider er store, og vi ser med spænding på, at dette folketing er med til nord for grænsen at overvinde dem, så godt det er muligt i dag.

Johan Nielsen (S):

Ja, der var altså en lille rest tilbage af Nordatlanten. Når jeg tager ordet, er det hovedsagelig af to grunde. For det første vil jeg meget gerne takke statsministeren for hans positive indstilling til Færøerne i talen forleden dag. Jeg havde ventet det, for jeg kender statsministeren, og jeg ved, hvilket positivt syn han har på det dansk-færøske forhold.

Så kunne jeg fortsætte med at takke det høje ting, fordi jeg næsten altid har fundet forståelse i alle partier for mine synspunkter her. Det ville gøre mit hjerte ondt, hvis der skulle komme nogen herop og kalde danskerne for imperialister, hvad enten det var storimperialister eller småimperialister. Hvad de har været i gamle dage, ja, det kunne jeg også holde en tale om. Jeg har for mange år siden fra denne talerstol sagt, at de danske synder mod Færøerne var legio, men jeg ville skrive dem i sand, fordi man nu havde fået en anden indstilling.

Så vil jeg for det andet komme en lille smule ind på det, som min kollega, hr. Patursson, sagde i sin tale. I det store og hele er jeg enig med hr. Patursson. Det er rigtigt, når hr. Patursson siger, at et flertal af lagtinget har bedt om at få NATO ud, det er rigtigt, når hr. Patursson siger, at hele det færøske folk ønsker så stort fiskeriterritorium som muligt, og det er rigtigt, når hr. Patursson siger, at spørgsmålet om fællesmarkedet beskæftiger Færøerne meget i disse dage. Jeg vil formode, at hvis der skulle komme en afstemning, ville der være et flertal imod at gå ind i fællesmarkedet.

Men når hr. Patursson appellerer til folkettingen om at hjælpe Færøerne til frihed, vil jeg forstå det sådan, at hr. Patursson hermed vil demonstrere, at han er løsrivelsesmand. Jeg vil meget nødig forstå hr. Patursson sådan, at han som en anden Harald Klak kommer til den tyske kejser og beder om hjælp for at frigøre sit folk, det vil sige gøre ham til konge. Hvis hr. Patursson skulle mene det, så er han Færøernes største sambandsmand, men det ved jeg han ikke er, så De må endelig ikke misforstå ham, når han siger sådan.

Det er det færøske folk og det færøske lagting og det færøske landsstyre, som skal afgøre Færøernes skæbne. Og det kan de gøre, for de har den hjemmestyreløvs, som

giver dem udmærkede muligheder for at gøre det. Også jeg drømmer om en dag, da Færøerne kunne være frit, et selvstændigt Færøerne, men jeg finder bare ikke, at tiden er inde. Jeg synes, at hvis man gør Færøerne frit i dag, så vil man lægge en skattebyrde på den færøske fisker og den færøske arbejder, som jeg som socialdemokrat aldrig kan være med til.

Nu er der måske nogle, som siger, at det er uværdigt af Færøerne at tage imod de 100 mill. kr. om året, som vi får til administrationen ifølge hjemmestyreordningen. Det synes jeg ikke. Jeg synes, at vi yder noget til gengæld. Victor Hugo fortæller i sin bog „De elendige“ om to mænd, som mødes i forkontoret til et gemak. Det er en lille munk og en general, og de kigger på hinanden, og så siger generalen til munken: „Hvad glør du på?“, og så siger munken: „En lille mand ser på en stor mand, og det kan de begge to undertiden have godt af“.

Vi yder til samhørigheden det, at vi sender ekspertise til Danmark. Vi er i stand til at bemane imellem $\frac{1}{4}$ og måske $\frac{1}{3}$ af den danske handelsmarine med skibsofficerer. De kan tage en malaj eller en kineser og sætte ham på dørken — det gør man på nogle af skibene — og han er en udmærket smører. De kan tage en græker eller en spaniol og sætte ham på dækket, og han er en udmærket svaber, en glimrende matros, men en skibsofficer kan man ikke købe for penge. Jeg mener: hvis De regner ud — og det kan De gøre i Deres stille sind — hvor meget den danske handelsmarine sejler ind, så vil De være enig med mig i, at De har i hvert fald ikke nogen udgift af Færøerne. Derfor føler vi os som frie folk deroppe. Det at være autonom og det at være frit, personligt fri, det er ikke altid synonymt; jeg kunne nævne Dem, og det ved De med mig, mange lande her i verden, hvor man er autonome, men hvor det er så som så med den personlige frihed. Til gengæld kan jeg forsikre Dem for, at vi er nogle stykker på Færøerne, som føler os som det frieste folk i verden.

Jeg talte engang med en gammel sambandsmand, som jeg boede hos, da jeg var præst deroppe, om det politiske forhold mellem Danmark og Færøerne. Vi var ikke enige politisk, for jeg drømte om den dag, da friheden kom, den autonome frihed, og

[J. han Nielsen.]

han var inderligt tilfreds med at være sambandsmand. Så siger han til mig: jeg tror næppe, der kan findes en mere fri mand i verden end mig. Når jeg står op, bestemmer jeg, om jeg skal ud og fiske, eller jeg skal op i fjeldet og se til mine får; der er ingen, der kan sige til mig: gør dette eller gør hint. Jeg kan skrive, hvad jeg vil, jeg kan tro, hvad jeg vil, jeg har den politiske overbevisning, jeg vil, jeg kan skælde landsstyre og lagmand ud, og der er ingen, der gør mig noget.

Se, det forstod han ved frihed, og han var inderligt tilfreds, og sådan havde de fleste det. Dog, skulle det ske, at Færæerne blev et socialistisk samfund, som flere håber at det engang kan blive — for er der noget sted, hvor man kan være et socialistisk samfund, er det dér — så burde det være i et land, som har traditioner for at arbejde sammen. Tænk blot på, at flere hundrede år før Marx og Engels skrev deres skrifter, gik de færøske bygdemænd nede ved stranden, og de delte grindehvalerne i lige store dele — barnet i vuggen og fangstmanden, de fik alle det samme. De var tvunget til fællesskab, fordi de skulle røgte båden sammen, de var tvunget til fællesskab, når de skulle ud til fuglefjeldet eller ud i fjeldene og røgte fårene. Hvis der er nogen steder, hvor der kan være socialisme, så er det dér. Hvis hr. Patursson og jeg kunne arbejde sammen om det, ja, så er det muligt, at den dag oprinder, da Færæerne kan blive en fri nation. Men i øjeblikket siger jeg ligesom Henrik Raben i Johan Bojers roman „Den sidste viking“; han plejede at sige: „Jeg har god lyst at slås, når de andre slås, og at drikke, når de andre drikker, og gå med piger også, men det falder sig bare sådan, at det ikke er belejligt nu.“

Hilmar Baunsgaard (RV):

Inden denne debat slutter, ville jeg gerne knytte et par bemærkninger og betragtninger til omkring det problem, som jo alle kan se står tilbage som det tilsyneladende hårdeste i den øjeblikkelige politiske situation,

nemlig regeringens tanker om ændringer i udbetalingen af dyrtidsportionerne.

Som mit partis ordfører gav udtryk for, er vi enige med regeringen i, at noget af det væsentligste i den økonomiske indsats må være bestræbelserne for at begrænse væksten i omkostningerne, og ingen vil kunne bestride, at en gennemførelse af regeringens forslag ville tjene det formål. Over for dette står en tilsyneladende meget hård modstand både her i salen og fra arbejdsmarkedets parter gående ud på, at ved at følge den af regeringen anviste fremgangsmåde vil man dels gribe ind i en aftaleordning, som ingen kan bestride arbejdsmarkedets parter har ret i er indgået for en 2-årig periode, dels vil man herved fratage i hvert fald en del af lønmodtagerne noget, de har et retligt krav på. Dernæst at det, man får fra staten, må man regne med i det alt væsentlige selv at betale, fordi det vitterlig er rigtigt, at det er lønmodtagerne, der betaler langt den største del af de direkte skatter.

Der står således, kan jeg sige, to fuldt retfærdige synspunkter over for hinanden, og så ved alle, at det kan blive ganske svært at finde en løsning. Jeg vil derfor, om jeg må bruge det udtryk, sige til begge parter, om ikke det kunne være overvejelse værd ligesom at vende problemet helt om og sige, at i stedet for at lønmodtagerne skal have noget fra staten, skal de lade være med at betale noget. Var det ikke overvejelse værd — og vi vil i hvert fald fra radikal side gerne have det med i overvejelserne — at man lod komme til udbetaling til lønmodtagerne det nettobeløb, de skal have, når skatten, henholdsvis opsparingen er fratrukket, men at dette ikke skal medtages i den endelige indkomstopgørelse, altså faktisk en skattefri udbetaling af rundt regnet halvdelen af det, man får udbetalt?

Over for dette kan man indvende, at det kun vil have halvt så stærk omkostningsbegrænsende virkning som regeringens forslag, og det vil stort set være rigtigt. På den anden side er der den indlysende fordel, at ingen lønmodtager og ingen organisation

[Hilmar Baunsgaard.]

herefter vil kunne hævde, at der er taget noget fra dem. Der står også den fordel, at det kun vil belaste finanspolitikken halvt så meget som det af regeringen foreslåede, så der er altså også væsentlige økonomiske fordele forbundet med det.

Endelig er der det ved det, at når man ikke tager noget fra nogen, og hvis vi så i vores bedømmelse af det kommer til det resultat, at det er en virkelig anvendelig fremgangsmåde, så er der intet til hinder for, at det ikke alene kan tages i anvendelse til marts, men også til oktober, og så opnår man formentlig den samme omkostningsdæmpende virkning. Jeg henstiller til begge parter, at man overvejer dette, fordi jeg som de fleste andre, går jeg ud fra, har den opfattelse, at dette ikke gerne skulle ende med, at man må konstatere, at dér stod de over for hinanden, og det eneste, de ikke kunne, ikke nogen af dem, var at få noget igennem, der bedrede på situationen.

Jeg henstiller derfor til overvejelse at tage den løsning, som ikke tager noget fra nogen, og som giver sammenlagt økonomiske muligheder, der kan yde et virksomt bidrag til bedring af samfundsøkonomien.

Patursson (Færø.):

Med mit første indlæg forsøgte jeg, at belyse de færøske politiske forhold fra en ny synsvinkel, en synsvinkel, man vistnok ikke før har anlagt i dette høje ting.

Jeg havde nu ikke ventet, at man her i tinget ville bifalde og godtage disse nye synspunkter sådan uden videre og på stående fod. Det gjorde statsministeren jo heller ikke. Alligevel er jeg meget godt tilfreds med statsministerens svar og reaktion. Jeg finder her ingen anledning til at imødegå statsministerens bemærkninger om den færøske hjemmestyreordning og den hidtil førte færøske politik, selv om disse bemærkninger ikke kan tiltrædes af mig og i hvert fald på et par punkter var urigtige. Jeg betragter statsministerens udtalelser i så henseende nærmest som udslag af en gammel vane. Dette har jo statsministerens forgængere i embedet udtalt flere gange.

Men det, jeg har noteret mig, er, at statsministeren ikke på noget punkt rokkede ved den analyse, jeg foretog af Færøernes politiske status og de konsekvenser, som denne

status medfører, og at statsministeren ej heller afviste de tanker, jeg forsøgte at give udtryk for med henblik på at nå frem til en mere tilfredsstillende ordning. Dette er for mig i denne omgang det vigtigste, og jeg har da håb om, at det samme vil gælde de øvrige medlemmer af folketinget, således at der her i tinget er en bred opslutning om ikke at afvise disse nye tanker. Alene dette vil være et incitament til at arbejde videre med disse tanker. I begyndelsen var ordet, og det næste skridt nu vil være at finde begyndelsen til den vej, der fører os mod målet. Og det kan vi tales ved om ved en anden lejlighed.

Formanden:

Før jeg giver ordet til næste taler, gør jeg opmærksom på, at talere, der har haft ordet 2 gange, fra nu af kun har 2 minutters tale-tid. Talere, der har haft ordet én gang, har 10 minutters tale-tid, og er der nogen, der ikke har haft ordet før, men ønsker det nu, har de 20 minutters tale-tid.

Hr. Gede har ordet for en kort bemærkning, altså indtil 2 minutter.

(Kort bemærkning).

Gede (FP):

Nu har regeringens og dens 22 mandaters tanker om, at skatteyderne skal betale 3 dyrtidsportioner i stedet for, at arbejds-giverne skulle betale dem, optaget tiden her i folketinget i foreløbig 2 dage, og det har vist sig, at der er et klart flertal imod. Alligevel agter regeringen at spille yderligere en række arbejdsdage på at få det lovforslag behandlet. Nu er der i måneder ikke foretaget fornuftigt arbejde her i folketinget, og en løselig beregning viser, at der maksimalt er 75 arbejdsdage tilbage, inden folketinget skal have sommerferie. I fremskridtspartiet mener vi faktisk, at disse 75 dage kunne bruges til noget mere nyttigt end at behandle, vi kan vel godt sige disse tanker om indgreb i dyrtidsreguleringen én gang til, og vi vil derfor henstille til regeringen at tage forslaget af bordet, altså simpelt hen lade være med at fremsætte det lovforslag.

I mit forrige indlæg gjorde jeg opmærksom på, at fremskridtspartiets problem lå i statsministerens, som jeg sagde, ikke særlig ydmyge erklæring om, at regeringen ville sætte arbejdet i folketinget i stå ved en re-

[Gede.]

geringskrise, såfremt SFs dagsordensforslag blev vedtaget. Nu er det problem jo ude af verden, for det har vist sig, at der er et klart flertal her i tinget imod SFs dagsordensforslag. Det bevirker, at adskillige af fremskridtspartiets medlemmer vil stemme for SFs forslag. Det er i og for sig en ret naturlig ting. Jeg fremhævede i mit første indlæg, at vi i og for sig mener, SFs forslag er det saglig rigtigste, fordi det er det, der er mest tidsbesparende.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Som et af de få medlemmer, der i offentligheden flere gange er blevet rost for sin honnlette måde at behandle fremskridtspartiet på, vil jeg gerne sige: nu er min tålmodighed ved at være slut. Når der er folk, der har siddet i dette ting i årevis og har en bestemt måde at arbejde på og trods alt har arbejdet sådan, at vælgernes store, store flertal har stemt for denne måde at lade tingene gå på, så kan det ikke være meningen, at et parti, der kommer herind med bare 28 mandater bag sig, kommer og vil holde belærende foredrag om, hvordan åregamle medlemmer skal opføre sig. Må vi ikke være fri for at få folketingets tid spildt med den slags. Det er en fornærmelse mod medlemmerne af folketinget, og det er en fornærmelse mod alle andre vælgere end dem, der ikke var klogere end at stemme på hr. Glistrups parti.

(Klapsalver fra tilhørerløgerne).

Formanden:

Bifaldsytringer fra tilhørerne er ikke tilladt.

Lindholt (FP):

Oven på de bemærkninger fra hr. Erhard Jakobsen er det i skræk og rædsel, jeg nu tager ordet, men da jeg har indtegnet mig, vil jeg alligevel fordriste mig til at fortsætte.

I de senere år er der sket en forfladigelse af det danske sprog, af den sprogbrug man har, også i nogen grad på grund af Danmarks radio. Jeg er enig med den sidste taler i, at dér burde foretages noget.

Det er også sådan, at hvis der fremføres

tanker og ideer på en mere højtidelig måde, trækkes der ofte medlidende på skulderen, og det flade danske grin fornægter sig aldrig. Jeg vil alligevel prøve på at sige et par ord i den anledning.

Det er med stolthed og i ydmyghed, jeg i dag har ordet på landets fornemste talerstol, den talerstol, som er et af vort demokratis fundament. Det er et fundament for fri mands ret til fri tale. Det er med stolthed, jeg tager ordet, fordi jeg af vælgere i Frederiksborg amt har fået lov til at repræsentere amtet, har fået lov til at deltage i det arbejde, der skal foregå i landets folketing. Men det er også med ydmyghed, jeg møder her i dag. Det er i ydmyghed over for den opgave, det er at prøve på at være med til at forvandle nogle ideer, som man går ind for, til realiteter gennem et samarbejde her i tinget.

Jeg vil bruge mit mandat, og jeg vil bruge mine kræfter og mine evner på at gøre et godt stykke arbejde sammen med mine kolleger og sammen med dem, der i øvrigt er her i folketinget i dag, og jeg håber, at den indsats skal kunne komme til at stå for befolkningens dom.

Denne dom kan komme meget hurtigt, når vi ser, hvad regeringen har fremsat af forslag, og jeg beklager, at jeg nu skal prøve på at belære regeringen. Men jeg synes alligevel, at selv om man kun har været herinde i en måneds tid, må det dog trods alt være tilladt at fremkomme med et par kritiske bemærkninger, også selv om man ikke har været her i 35 år, eller hvor længe det var, hr. Erhard Jakobsen har været her.

SF har fremsat et dagsordensforslag, som i flere henseender ikke er særlig godt. Det kan nemlig indebære, at regeringen ville gå af. Ifølge dens egne udtalelser ville regeringen gå af, hvis der kom et flertal for det forslag, som SF har stillet. Imidlertid er indholdet i SFs forslag efter min mening fuldstændig korrekt. Det saglige i det er i orden. Det kan ikke være meningen, at folketinget skal blande sig i den overenskomst, som foreligger. Det er en gyldig og rigtig aftale, der foreligger. Vi skulle holde os uden for det.

Noget andet er, at vi naturligvis senere hen, i hvert fald i forbindelse med forhandlingerne mellem staten og tjenestemændene,

[Lindholt.]

vil kunne få lejlighed til at angribe den dyrtidsregulering, som anvendes, og som næppe er helt tidssvarende.

Det forslag, SF er kommet med, er imidlertid fremsat på en så provokatorisk måde, at man helst ville stemme imod det, men det er vigtigere for mig at fastslå, at jeg går ind for, at vi ikke angriber de aftaler, der gyldigt er indgået mellem arbejdsmarkedets parter. Jeg mener også, det er vigtigere, at vi slår den slags principper fast, at det er vigtigere end at redde en regering udgået af de 22 mandater, der er, og så må de altså også føle det gennem folketingets beslutninger.

Jeg kunne have tænkt mig, at der havde været et af de gamle partier — for så megen respekt har jeg dog trods alt for de partier, der har været herinde hidtil — der kunne fortælle regeringen, at vi i hvert fald ikke ville være med til at gribe ind i de aftaler, der er indgået om dyrtidsportionerne, men samtidig gav regeringen den fornødne arbejdsro, som vi eller i hvert fald jeg og også mange andre mener regeringen har et berettiget krav på at have. Det ligner ikke noget, at man vil prøve på at tvinge en regering væk, inden den så at sige er kommet i gang med de forslag, der er. Vi ved, det er et stort arbejde, inden vi får hele det komplekse af forslag og beslutninger og lovforslag osv. frem, så derfor havde det været bedre, om man havde haft et dagsordensforslag, som lød noget i den retning. Jeg ønsker ikke at fremsætte noget dagsordensforslag, men jeg kunne have tænkt mig, at nogle af de mere besindige partier her i folketinget og af dem, der har været herinde — „de besindige“ var ikke i modsætning til fremskridtspartiet, som jeg anser for at være et særdeles besindigt og dygtigt og godt parti — jeg kunne have tænkt mig, de skulle have foreslået noget i retning af, at folketinget erklærer at ville respektere de mellem arbejdsmarkedets parter indgåede aftaler vedrørende dyrtidsportioner. Derved ville vi nemlig have opnået, at regeringen, selv om vi havde vedtaget det i folketinget, uden videre kunne fortsætte, men regeringen ville samtidig have fået en belæring om, at det intet nytter, at man ovenkommer med det forslag til ændring i de overenskomstsmæssige aftaler, der foreligger. Sluttelig skal jeg blot sige, at jeg, under

hensyn til, at jeg er enig i det saglige med SF, vil stemme for SF's forslag, medmindre der stadig skulle være den mulighed, at der var et parti, der havde et bedre forslag.

Glistrup (FP):

I en fjern politisk fortid var der i dette høje ting et socialdemokratisk medlem, hr. Erhard Jakobsen, hed han, som stillede sig op her på talerstolen og sagde om en dagsorden, at den kunne han i og for sig sagligt være enig med forslagsstillerne i, men hr. Erhard Jakobsen forklarede så videre, at da det ville få de konsekvenser, at en regering faldt, og han ikke ønskede et regeringsskifte, så ønskede hr. Erhard Jakobsen heller ikke at stemme for den pågældende dagsorden.

☛ I dag er der et medlem her i salen, som ikke er socialdemokrat, som også hedder hr. Erhard Jakobsen, der stiller sig op og belærer os nye om, at sådan gør man skam ikke i folketinget, at man lader sin stilling til en dagsorden være bestemt af, hvorvidt den har denne eller andre regeringspolitiske konsekvenser. Men der er simpelt hen sket det i mellemtiden, at der er kommet et helt nyt synspunkt vedrørende disse dagsordensdebatter. Man må gøre sig klart, at det, vi forsøger i dagsordensdebatter, er at få den løsning, der spilder mindst tid, og den løsning, der i den givne situation vil spille mindst tid, når den siddende regering er reddet, ja, det vil simpelt hen være at stemme for det sagligt rigtige i det af hr. Gert Petersen fremsatte dagsordensforslag. Det er jo ganske meningsløst, at regeringen nu på grund af den holdning, som hr. Kjeld Olesen så dygtigt har advokeret, skal hidføre, at vi skal spille yderligere de mange dage med at forhandle om det meningsløse forslag, som er fremsat fra venstres side, som ikke løser nogen problemer, som kun skaber problemer.

Heroverfor har hr. Schlüter fremhævet, at det ville være noget nyt i det danske demokrati, hvis en regering ikke fik lov til at fremsætte sine forslag, som en regering skulle fremsætte sine forslag. Men dertil er jo bare at sige, hvad der muligt er forbigået hr. Schlüters opmærksomhed, at der har været folketingsvalg den 4. december 1973, og hr. Schlüter vil måske vide, at dette folketingsvalg har ført til, at folketinget er blevet

[Glistrup.]

sammensat på en sådan måde, at regeringen ikke længere kan spille med de samme stærke muskler, som regeringer har kunnet spille med tidligere, hvor det tidligere har været rimeligt, at et folketing har skullet bruge sin tid på regeringens forslag, fordi der var rimelig udsigt til, at en regerings forslag, enten i uændret skikkelse eller i hvert tilfælde i noget omarbejdet skikkelse, ville gå igennem.

Nu har vi en situation, som vi aldrig før har haft i dansk parlamentarisk liv, at vi har en regering, der kun har 22 mandater bag sig, og så forlanger den, fordi den tilfældigvis har pladsen på ministerbænkene, at dens forslag skal gøres til genstand for mere tid her i tinget end f. eks. et partis, der har 28 mandater eller måske endnu flere mandater bag sig. Det er af en særdeles uheldig virkning, at en regering spiller dette dobbeltspil og lader sine partiforslag få en sådan fortrinnsstilling, og derfor er de af hr. Schlüter påberåbte parlamentariske grundsetninger ikke gyldige på nuværende tidspunkt. Det er at misbruge regeringsmagten at sige, at partiet venstres forslag skal have særlig præference her i salen, sammenlignet med de 9 andre partiers, bare fordi venstre tilfældigvis skal administrere folketingets beslutninger. Tværtimod kunne man sige, at det parti, der har nok at gøre med at være administrator, ikke sådan særlig skal have sin politik tilgodeset eller sin politik behandlet.

Derfor anbefaler jeg, at indtil 87 medlemmer stemmer for hr. Gert Petersens forslag, men endelig ikke flere. (*Munterhed*)

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det ville aldrig kunne falde mig ind at spille folketingets tid mere på sådan noget, hvis ikke det var nødvendigt at gøre opmærksom på, at hr. Glistrup overhovedet ikke aner, hvad det er, der er foregået i de foregående samlinger, for det, hr. Glistrup citerede, er aldrig foregået. Det foregik på en helt anden måde, men det lader jeg hr. Glistrup om selv at finde ud af.

Dernæst har hr. Glistrup fuldstændig misforstået den situation, der foreligger i dag.

Der foreligger ikke den situation, at en regering med kun 22 mandater bag sig rejser nogle tanker. Disse tanker er der udtrykkelig blevet vist interesse for fra flere sider, i alt fald fra så mange mandater, at det langt overstiger det antal mandater, som hr. Glistrup tror han har bag sig. Nu ved han jo aldrig, hvor mange han har bag sig, det fremgår af forskellige tidligere diskussioner her.

Hvis vi endelig skal til at diskutere, hvad der spilder folketingets tid, kunne der måske være grund til at bede hr. Glistrups parti om at trække tilbage et forslag om at afskaffe indkomstskatten, et forslag om at afskaffe Danmarks Statistik samt også, hvis man agter at fremsætte det — hvad der ikke skulle undre mig — et forslag om at afskaffe tyngdeloven. (*Munterhed*)

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne sige til hr. Glistrup, at han tager fejl. Der er ikke tale om, at regeringsforslag skal have en fortrinnsstilling. Der er tale om, at regeringsforslag skal have nøjagtig den samme stilling som alle mulige andre partiers. Der er ikke nogen her, der stiller dagsordener om, at hr. Glistrup ikke må stille de forslag her i folketinget, som han gerne vil, og som han mener fremmer hans politik. Den samme ret, som hr. Glistrup har, skal regeringen have.

Glistrup (FP):

Nøjagtig den samme ret har partiet venstre, men ikke regeringen.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Jeg skylder hr. Kjeld Olesen et svar, og det kommer nu.

Hr. Kjeld Olesen udtalte omtrent ordret citeret, at han havde svært ved at se ligheden i regeringens oplæg med hensyn til behandlingen af ejere og lejere. Det er ikke stedet her at holde boligpolitiske taler, men jeg vil gerne i anledning af hr. Kjeld Olesens bemærkning forsøge at tegne nogle ganske enkelte streger af situationen, sådan som jeg ser den.

Det, der overskygger alt andet i min opfattelse, er, at vi må tilvejebringe en boligordning og en boliglovgivning, der hviler

[Boligministeren.]

på så bredt et flertal her i folketinget, at intet valg kan vælte dette brede flertal. Jeg vil gerne sige, at jeg betragter det som min vigtigste opgave at kalde til samling om et stykke arbejde for at tilvejebringe dette flertal.

Dernæst erkender jeg min del af ansvaret for, at situationen er, som den er. Jeg var medlem af dette ting i 10 år, og i anledning af hr. Niels Helveg Petersens i øvrigt meget korrekte udtalelser om, at der er mange direkte og indirekte subsidier på boligområdet, vil jeg gerne sige, at der er en række personer i dette land, der har handlet i henhold til den lovgivning, som vi er nogle stykker der bærer et temmelig tungt ansvar for.

Konsekvensen af det nyligt afholdte valg var jo bl. a., at forslaget mellem S og SF faldt bort, og konsekvensen heraf må efter min mening igen logisk være en parcelhusbeskatning af samme højde som året i forvejen.

Så skal jeg kun sige nogle ganske få ting om det almenyttige byggeri. Vi har jo haft nogle med visse udlejningsvanskeligheder. Det har givet anledning til økonomiske vanskeligheder, hvor der efter mine økonomiske synspunkter burde være sket det, at man kapitalmæssigt burde have afskrevet det tab, der derved opstod, for at kunne begynde på en frisk. Det er der desværre ingen mulighed for, fordi solidariteten imellem dem, når det kommer til stykket, ikke er så stor, som jeg kunne ønske. Det betyder, at man slæber vanskeligheder over i de kommende år, og det er i og for sig en forkert ting.

Men set fra mit synspunkt er nøglen til det kommende — beskrevet i følgende korte træk — at vi forhåbentlig i løbet af nogle måneder må få en holdbar vurdering af den energitilførsel, Danmark skal leve med i de kommende år, og så få en holdbar vurdering af det beskæftigelsesniveau, vi derved får, og også en vurdering af, hvilket indtægtsniveau vi skal regne med til næste år. Så går mine tanker øjeblikkelig et skridt videre til det måske mest ømme punkt: vi har en gældende boligsikringsordning med indtægterne i 1972 som udgangspunkt, tillagt 10 pct., og med et såkaldt fribeløb på ca. 10.000 kr., et udgangspunkt,

der er lavere end de reelle indtægter. Dette lave udgangspunkt gør det meget, meget sværere at komme over i den nyordning, som vi jo skal have inden 1. oktober 1974.

Så fortsætter jeg min beskrivelse med at sige, at det var året 1973 med god beskæftigelse og stigende indtægter, der efterlader vanskeligheder til det kommende år. Jeg har intet imod her fra denne talerstol at erkende, at en boligminister for tiden er i klemme, og kunne måske føje til, at han delvis har arvet denne klemme. Hvordan har de mennesker, det drejer sig om, det i øjeblikket, og hvordan får de det i 1974? Formodentlig og forhåbentlig meget forskelligt, og man må håbe, at nogle fortsat må have indtægtsfremgang, men i realiteten er situationen vel den, at vi må regne med, at året 1974 klipper toppen af nogle af disse menneskers velfærd.

Jeg har med dette oplæg gerne villet beskrive, hvor store og åbenbare de problemer er, som folketingets boligudvalg kommer til at stå over for. Vi fik nogle nye faste boligudvalg, og det er min agt, så snart det er gørligt, at lægge disse problemer frem til drøftelse i boligudvalget, også en principiel drøftelse af, hvorledes vi skal tackle de enkeltproblemer, vi har, hvor folk kommer i klemme.

Jeg glæder mig over de samtaler, der er startet imellem det radikale venstres og socialdemokratiets boligfolk, men jeg vil til sidst sige, at det er min agt at kalde til samling med det meget primære og håndfaste formål, at nu kan det ikke nytte mere, at vi laver boligløsninger, der kun har et relativt beskedent flertal bag sig. Det er vilkårene, og jeg ved, at jeg nok nogle gange undervejs kommer til at fremhæve disse vilkår, måske også lidt barskt.

Økonomi- og handelsministeren (Nyboe Andersen):

Først en enkelt bemærkning vedrørende prisstoplovsforslaget.

Hr. Niels Helveg Petersen var inde på, i hvilken udstrækning fødevarerne, for så vidt de var omfattet af EF-ordningerne, kunne komme ind under prisstoppet eller måtte holdes udenfor. Jeg skal gentage, hvad jeg var inde på i formiddags, at det kun er producentpriserne, der må undtages fra prisstoppet, i den udstrækning disse

[Handelsministeren.]

producentpriser er fastsat som led i den fælles EF-landbrugspolitik. De øvrige dele af forbrugerpriserne her i landet kan komme ind under prisstoppet. Mælkeprisen vil eksempelvis kunne komme ind under prisstoppet, hvilket også er en bemærkning til hr. Knud Jespersen, der benyttede mælkeprisen som eksempel på det modsatte. I øvrigt vil jeg gerne gentage mit tilsagn om, at vi i udvalget skal grave denne problemstilling godt igennem,

Dernæst en bemærkning til hr. Kjeld Olesen. Det er ikke, fordi jeg i almindelighed bryder mig om sådan at indlede konkurrence på citater, man når nu hr. Kjeld Olesen igen i dag graver inflationsbetænkningen fra 1965-66 frem, som tilfældet også var i går, så vil jeg dog gerne sige, at der jo står andet end det udpluk, som hr. Kjeld Olesen gav af et stykke af teksten i det afsnit, der handler om pristalsregulering. Der er nemlig også en konklusion, og fra den vil jeg gerne — det er side 32 i betænkningen — citere bare de første linjer:

„Sammenfattende kan vedrørende pristalsreguleringen siges, at den ikke er nogen selvstændig faktor, der sætter gang i løn- og prisstigninger. Den kan imidlertid bidrage til, at forbigående prisstigninger medfører en hævnning af indkomst- og omkostningsniveauet, som ellers kunne være undgået.“

Det er jo den situation, der foreligger i 1974, og det er den, vi sigter på.

Flere talere har henvist til, at pristalsreguleringen kun er en del af lønstigningerne, måske endda en mindre del af lønstigningerne, og at lønudviklingen over et længere åremål ikke har været meget anderledes her i landet end i andre lande, det var bl.a. også hr. Schlüter inde på. Jeg vil gerne sige, at alt det dér er jo ikke problemer, der vedrører os. Det, der vedrører os, er den situation, der tegner sig for os i 1974, og der er ikke til dato nogen, der i denne debat har forsøgt at benægte, at vi står over for i hvert fald 6 portioner i 1974, hvilket vil sige en lønomkostningsstigning i erhvervene på, skal vi sige 16 pct. eller lidt mere. Den risiko, at det kan blive 7 eller 8 portioner, kan ikke udelukkes i dette øjeblik, og i så fald er vi oppe på noget i retning af 20 pct.s lønstig-

ning. Dét vil jeg da gerne sige, at hvis det ikke viser sig at være den helt overvejende del af lønstigningerne i dette år, så må det jo betyde, at så skal vi have totale lønstigninger af en størrelsesorden, vi dog aldrig før har været ude for, nemlig 40 pct. eller noget i den retning, og med det tror dog vist ikke nogen for alvor i denne sal, at vi kan komme igennem vore problemer i 1974. Så man kan ikke, mener jeg, med rette benægte, at problemet omkring pristalsreguleringen netop i 1974 tegner til at blive af en særlig alvorlig karakter, som afviger væsentligt fra, hvad det i et normalt år ville have været.

Jeg skal sige til hr. Kjeld Olesen, at jeg opfangede en bemærkning om, at pristalsportionerne ville blive konfiskeret ved årets udgang. Hvis det var rigtigt forstået fra min side, så vil jeg da gerne gentage, hvad jeg sagde i morges, at lovforslaget vil være sådan udformet, at de tre portioner liver op igen fra 1. marts 1974. Så er det klart, at der kan træffes aftale om, at den ordning, vi foreslår gælder indtil da, på en eller anden måde vil kunne forlænges, men ordningen i sig selv betyder jo, at man skærer toppen af en meget drastisk udvikling i 1974 i håb om, at man kommer ind i en mere afdæmpet international prisudvikling i 1975, hvad der faktisk er betydelig mulighed for.

Hr. Jens Møller spurgte, om man i de 2 mia kr., som ordningen ville koste statskassen, har taget hensyn til de besparelser, som det offentlige ville få, fordi lønningerne og priserne steg mindre. Svaret er, at man har ikke taget hensyn til det i dette beløb. Det vil blive sådan, at staten i 1974-75 vil spare ca. 600 mill. kr. pr. portion, altså for tre portioner noget i retning af 1,8 mia kr. i udgifter til lønninger og indkøb og sådan noget, og kommunerne vil sammenlagt spare noget i retning af 1 mia kr. på de tre portioner, alt i alt altså ikke så langt fra 3 mia kr.s besparelser for hele den offentlige sektor.

Men deroverfor står jo så, at der kommer mindre indkomstskat ind, hvis indkomsterne ikke stiger så meget, som de ville gøre, regnet i penge, ved udbetaling af de tre portioner, og dette mindre provenu af skatter vil nok blive af nogenlunde samme stør-

[Handelsministeren.]

relsesorden som de besparelser, det offentlige i alt har. Men der vil være mangel på balance på den måde, at i det første år vil statsregnskabet sætte penge til ved det, mens kommunerne til gengæld vil tjene på det, fordi kommunerne har besparelsen, men først mærker kildeskattednedgangen i det derefter følgende regnskabsår. Disse tal vil i øvrigt naturligvis komme til at fremgå af bemærkningerne til lovforslagene.

Så vil jeg gerne glæde mig over, at der i eftermiddag er flere talere, der har arbejdet konstruktivt med, hvordan man kunne forestille sig at komme videre med en nødvendig indkomstpøolitik. Hr. Schlüter var inde på, at det kunne være ønskeligt, om en bred kreds satte sig sammen og arbejdede tingene igennem. Det slog mig, at vi jo har det økonomiske råd, som i og for sig er en kreds med den sammensætning, jeg forestiller mig hr. Schlüter har tænkt på. Vi har fra formandskabet for det økonomiske råd fået adskillige udtalelser om, at en indkomstpøolitik efter formandskabets mening var en nødvendig ting, men rådet som helhed har jo ikke engageret sig i udtalelser. Jeg ved ikke, i hvilken udstrækning og med hvilken dybde og varighed rådet overhovedet har diskuteret disse udtalelser fra vismændenes side, man hvis rådet ønsker at tage en sådan debat op med henblik på virkelig at nå til resultater inden for rådets rammer. så er det da noget, der kunne være nyttigt og konstruktivt.

Også hr. Erhard Jakobsen var inde på tanken om, at man på en eller anden måde måske kunne overveje et element af frivillighed i en ordning, noget, som jeg mener vi må drøfte nærmere i udvalget.

Det samme gælder jo hr. Hilmar Baunsgaards bemærkninger om, at man kunne tænke sig ligesom at vende problemstillingen om, sådan at enhver fik udbetalt de penge, han havde forventning om at få udbetalt, man sådan at skattebeløbene ikke gik ind i statskassen, man blev hos arbejdsgiverne på betingelse af, at priserne blev holdt tilsvarende nede. Også det er jo en tanke, som egner sig meget til at indgå i drøftelser i den kommende tid med henblik på at finde en ordning, der kan bidrage til at løse det store problem, som vi her står over for.

Statsministeren (*Poul Hartling*):

Jeg kan vist indskrænke mig til nogle spredte korte bemærkninger. Må jeg først sige til det ærede medlem hr. Kjeld Olesen, som begyndte med at sige, at han gerne ville give karakter for, hvordan regeringen opførte sig, og han gerne ville nævne to karaktertræk, at det er jo altid sådan, når man skal have sin karakterbog, så spidser man lidt øren, og jeg vil gerne efter at have hørt det sige tak. Jeg har i og for sig været ude for det, der var ringere, når vi ellers skulle have karakter.

Det ene var, at vi havde en løftet pegefing. Derom vil jeg bare sige: det er problemerne, der løfter den pegefing for os. Det er problemerne, der siger, at vi ikke kan slippe udenom.

Det andet var: en umådelig stædighed. Sådan siger man, når det er et andet parti; ellers hedder det noget med „fast vilje“ og „rank politik“ og den slags. Men lad os bare holde fast ved „en umådelig stædighed“. Vi har en umådelig stædighed med hensyn til at få problemerne løst. Vi har samtidig en forhandlingsvilje, og jeg har ikke noget imod, når hr. Kjeld Olesen siger, at vi skal finde en fællesnævner for de forskellige forslag. Jeg vil meget gerne være med til, at man tager alle forslagene ind og drøfter dem igennem, det har vi hele tiden sagt.

Jeg skal lade de følgende bemærkninger udgå. De har fået svar, og det vil de også få i de følgende drøftelser, så det kan vi vist springe over.

Må jeg sige til hr. Niels Helveg Petersen, som mente, at vi skulle huske på, at man skulle reducere subsidierne til boligområdet, og hvis man nu udskød det et år, så ville man måske derved afskære sig fra at nå langsigtede resultater.

Det kan man jo mene. Vi har ment omvendt, at hvis vi nu i disse første par uger kom frem med lapperier og forskellige forbedringer af det ene og andet og tredje, så ville det føre til, at man afskar sig fra en mere langsigtet boligløsning, og det ville ikke tjene hverken lejerne eller ejerne, at den ene og den anden part nu skulle udsættes for noget, der alligevel kun skulle vare i dette år. Derfor har vi ment, at denne fastfrysning netop gav en baggrund for, hvad vi kalder en bred, en varig, en langsigtet boligløsning.

[Statsministeren.]

Hr. Niels Helveg Petersen var også inde på, at vi i vort forslag havde slagside på den måde, at vi specielt tog hensyn til et bestemt erhverv, og det må jeg lige sige et par bemærkninger om. Det drejer sig om amtskatterne. Må jeg gøre opmærksom på, at der er to ting i det, vi lagde frem i regeringserklæringen. Det ene er, at vi ønsker at nedsætte amtskattepromillen fra 20 til 15. Denne nedsættelse kommer ikke kun landbruget til gode, heller ikke kun gartneri, skovbrug osv., men det er en nedsættelse, der kommer alle til gode, også lejere og også ejere.

Jeg gør videre opmærksom på, at med denne nedsættelse til 15 promille vil der stadig være en stigning i amtskatterne i forhold til i fjor. Der vil stadig være en stigning, som rammer landbrug og ejere og lejere, men denne stigning vil være formindsket. Når man havde den idé, som jeg lige har nævnt, at man nu ville holde boligudgifterne fast på 1973-niveauet, også under hensyn til, at alle i boliger kommer til at betale meget følelige varmeregninger, så måtte der være mening i, at man ikke gav en så kraftig stigning i de ejendomsskatter, som også så tydeligt indregnes i alle boligudgifter. Men det er altså en formindsket stigning af amtskatterne, vi foreslår, fra 20 til 15 promille og ikke hensyntagen til et bestemt erhverv.

Men det andet, der så står i regeringens erklæring, er, at vi har den hensigt at fritage produktionsjorden for beskatning. Det var nok særlig det, hr. Niels Helveg Petersen tænkte på, for han sagde hele tiden, at regeringen planlægger, og jeg forstod, at det var det, der var tale om. Må jeg sige derom, at vi ønsker at afvikle skatten på produktionsjorden. Det har vi sagt mange gange før, og det har vi stillet konkrete forslag om her i folketinget, og det ville næsten være at spille med lukkede kort, hvis vi ikke i regeringserklæringen sagde, at vi også har til hensigt at komme med denne afvikling. Men det foreslår vi ikke nu. Det foreslår vi senere til ikrafttræden i 1975, og så kan vi jo tage

det op, når denne afviklingsordning bliver forelagt folketinget. Det er ikke meningen, at man dermed specielt tager hensyn til bestemte erhverv, men det er meningen, at man dér fjerner specielle uretfærdigheder fra bestemte erhverv.

Jeg takker for ordene om, at det radikale venstre er indstillet på at forhandle videre om indgreb imod omkostningsstigningerne, og må måske sige i den sammenhæng, når jeg så kraftigt i morges sagde til partierne, at nu måtte vi høre nogle andre forslag: hvad er det ellers vi skal forhandle om? Regeringen lægger sit frem. Hvad kommer der ellers? så har vi nu hørt forskellige ting. Bl. a. har hr. Schlüter nævnt en række punkter, fem punkter, og jeg må sige, at det kan vi vist ikke blive så meget uenige om, et langt stykke kan vi i hvert fald følge med. Det blev også nævnt fra anden side, at hr. Erhard Jakobsen ville bringe forslag ind i debatten, og jeg siger, at dem vil vi meget gerne sammen drøfte. Det vil vi gerne være med til, det er i orden.

Men en del af disse forslag — både fra de konservative og fra hr. Erhard Jakobsen, og jeg kunne også nævne fra andre sider — lider måske under den mangel, at de ikke er nogen medicin mod omkostningsudviklingen. De er medicin mod andre onde ting, som forlanger en medicin, men de er ingen medicin mod omkostningsudviklingen. Vi har også stillet forslag om at begrænse statens udgifter. Det hører med i sammenhængen, at vi har stillet forslag om andre ting, som man vil se. Men det, vi i så høj grad har diskuteret her disse to dage, har jo været indgreb mod omkostningsudviklingen. Og der må jeg måske, når hr. Gert Petersen kommer med sine forslag om at rydde op på kreditmarkedet og rydde op i pantebreve, og der skal ryddes op så mange steder, sige: ja vel, det kan da godt være, vi skal rydde op nogle steder, man hvad hjælper det på omkostningsudviklingen?

Når hr. Gert Petersen til sidst svang sig op på de helt store højder og sagde, at rege-

[Statsministeren.]

ringens forslag var et storstilet attentat på arbejderbefolkningens rettigheder, og at man nu skulle tænke på de arbejdspladser, hvor menneskene er truede, så vil jeg sige til hr. Gert Petersen, at det, menneskene er truede af på arbejdspladserne, er stigende priser. Det menneskene er truede af på arbejdspladserne, er måske en arbejdsløshed, og så er de måske truede af SF, af SFs ønske om at sabotere en politik, som kan hjælpe over for disse problemer, og som kan værne de svageste.

Hr. Poul Westergaard var enig i, at vi skulle have en effektiv dæmpning af omkostningsniveauet, men nævnte så igen kun skattetrykket og overforbruget. Det har naturligvis interesse, men det er ligesom ikke nok til også at hjælpe på omkostningsstigningerne.

Må jeg så videre sige til hr. Jes Schmidt, at han skal føle sig velkommen her i tinget og på talerstolen, og komplimentere ham for hans indlæg.

Må jeg sige til hr. Johan Nielsen, at når han siger, at det færøske folk og lagting og landsstyre skal afgøre Færøernes skæbne, så siger jeg ja af et fuldt hjerte. Når han videre siger, at færingerne føler sig som frie folk, så må jeg måske som en, der kender Færøerne og kender det færøske folk og holder af det, sige, at det kan færingerne med rette gøre. Vi er mange her, der lytter, når hr. Johan Nielsen taler.

Det gælder også, når hr. Hilmar Baunsgaard taler, selv om de er forskellige (*Munterhed*) — ja, jeg håber ikke, det kan fornærme nogen af dem — og når hr. Hilmar Baunsgaard siger, at nu vil han vende problemerne, og om man kunne tænke sig det på den måde, som nu er blevet skildret her, så skal jeg ikke gå ind i det, men bare sige: jo, det har vi også overvejet og overvejet meget nøje. Nu har vi fremlagt eller fremlægger i løbet af de næste par dage i enkeltheder vore forslag, men vi lytter gerne, og det gælder i høj grad om dette forslag, at det synes jeg er værd at tage med ind i overvejelserne. Det er klart, at der kommer et spørgsmål om provenu og teknik og meget andet ind i det, men det sigter i den retning, som vi er optaget af, nemlig at gribe ind over for den omkostningsudvikling, som vi ikke kan ac-

ceptere, og som først og fremmest vil ramme dem, der dårligst kan tåle at blive ramt.

Må jeg så endelig til hr. Gede, der henstillede til regeringen, at regeringen undlod at fremsætte sine forslag, sige, at den henstillet vil ikke blive taget til følge.

(Kort bemærkning).

Kjeld Olesen (S):

Jeg ville ønske, jeg havde haft grund til at rose regeringen for stædighed, nu må jeg gøre det modsatte. Det skulle i så fald have været stædighed efter at nå frem til et flertal for løsningerne her i folketinget, men vi må håbe, at det kommer.

Når jeg tager ordet igen, er det, fordi jeg må konstatere, at boligministeren ikke rigtig svarede på det spørgsmål, jeg stillede. Det er et meget vigtigt spørgsmål, og vi skal ikke have boligdebat i dag, men det angår mange mennesker. De er i disse dage stærkt bekymrede for, hvordan det går. Det drejer sig ganske simpelt om de 125 mill. kr., der var planlagt i den kommende finanslov som driftslån til det almenyttige byggeri, hvor begyndelseshuslejen har været særlig høj. Skal de væk fra finansloven, eller skal de bevares i finansloven? Spørgsmålet kan besvares med et ja eller et nej.

Tavsheden om mit spørgsmål om pensionisterne som parcellhusejere må jeg tage som udtryk for, at der altså nok ikke er tale om, at man vil give dem den nedsættelse i lejeværdien, som lå i boligforliget.

Så vil jeg til hr. Hilmar Baunsgaards bemærkninger sige, at det jo er svært sådan at fælde dom på stedet. Da venstre kom frem med sit dyrtidsforslag, gav vi os god tid til at vurdere det. Resultatet, vi kom til, er velkendt. Jeg synes, vi skal give os den samme tid, når det drejer sig om den tanke, hr. Hilmar Baunsgaard her udkastede, og så kan vi senere tale om tingene.

Endelig kunne hr. Gert Petersen ikke forstå, at socialdemokratiet, der repræsenterer arbejderbevægelsen, ikke støtter forslaget til en dagsorden, og der blev føjet til, at man derude forventer, at vi demonstrerer mod angreb på arbejdernes rettigheder.

Vi skal ikke demonstrere her i folketinget. Vi skal arbejde. Det er derfor, vi er sat herind, og det synes jeg hr. Gert Petersen skulle skrive sig bag øret.

[Kjeld Olesen.]

Jeg synes også, hr. Gert Petersen skulle skrive sig de bemærkninger bag øret, der kom fra hr. Knud Jespersen om, at kommunisterne ikke ville have fremsat et sådant dagsordensforslag. At man så ikke er konsekvent, er en anden side af sagen, og vi ved jo af erfaring, at når det drejer sig om resolutioner o.lign., er kommunisterne ikke just karrige. Og så kan jeg forstå, at SF får følgeskab, når vi nu om lidt skal stemme om dagsordensforslaget. Man har lyst til at sige: tjaa, når regeringen har lov til at slå en skæver, så har SF det vel også.

Gert Petersen (SF):

Ja, nu løb der et par bemærkninger til på, med adresse til hr. Kjeld Olesen.

Jeg kom egentlig blot op for at gentage et spørgsmål til statsministeren.

Jeg vil godt sige om det dér med følgeskabet, at jeg ikke tror, det tjener noget fornuftigt formål i dette folketing at skille visse partier ud og sige: det er grimt, hvis de stemmer sammen med én, det er derimod godt, hvis andre partier gør det.

Jeg tror ikke, det tjener noget fornuftigt formål. Jeg har da været ude for, at jeg har stemt for lovforslag sammen med mennesker, hvis synspunkter på andre områder bød mig så inderligt imod, som det overhovedet var muligt. Hr. Erhard Jakobsens syn på Amerikas krig i Vietnam og mit syn på Amerikas krig i Vietnam er så langt fra hinanden som overhovedet muligt, men ikke desto mindre har vi kunnet arbejde sammen om sygedagpengereformen. Og fordi der er nogle mennesker fra fremskridtspartiet, som lægger megen vægt på, at kontrakter skal overholdes, at man ikke må i gribe ind i dem, gør det mig ikke enig med fremskridtspartiet i synet på indkomstskatten, men jeg er da tilfreds med, at vi på dette punkt kan blive enige, og jeg beklager, at socialdemokratiet ikke indtager den samme holdning. Jeg tror, man vil blive nødt til det.

Vi har nu diskuteret i et par dage, hvor regeringen har haft lejlighed til at sondere i denne sal, hvordan folketinget ser på regeringens tanker om indgreb i dyrtidsportionerne. Det er klart, der er et flertal imod, hvis ellers man kan tage ordene for pålydende. Under alle omstændigheder gør regerin-

gen klogt i ikke at fremlægge et forslag, der svarer nøjagtigt til det, man er kommet med i statsministerens oplæg. Ellers er det helt åbenbart, at hvis den gør det, så er det for at sejle sin egen skude i sænk. Den ved, at der er flertal imod det forslag, som reelt, ikke formelt, er blevet drøftet her i de sidste to dage.

Og så til slut spørgsmålet til statsministeren. Hvis nu der opnås et flertal her i folketinget for et indgreb i overenskomsterne, sådan som man har lagt op til, og det viser sig, at LO, FTF og andre store lønmodtagerorganisationer ikke vil acceptere det, vil regeringen så alligevel gennemføre indgrebet, naturligvis under den forudsætning, at der er et flertal i folketinget? Med andre ord: vil regeringen gennemføre et indgreb imod organisationernes vilje, hvis man kan få det vedtaget her? Det vil jeg godt have et svar på.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Jeg bliver nødt til at sige til hr. Kjeld Olesen, at han får hverken et ja eller et nej, og føje til, at de partier, der var i folketinget forud for dette valg, alle led nederlag på stribe. I min analyse af, hvorfor det var sådan, er der ét træk, der er meget fremherskende, og det er, at vi ikke har været omhyggelige nok med at få et alt oplyst beslutningsgrundlag forud for vore beslutninger om reformer. Vi har heller ikke været omhyggelige nok med at gennemtænke vore beslutningers videre konsekvenser.

Som svar på det direkte spørgsmål: det er min agt at gå hårdt ned i problemerne omkring disse selskaber. Jeg har i hvert fald for min del det fornødne beslutningsgrundlag til at fremlægge forslag, som kan vinde flertal her i dette ting.

(Kort bemærkning).

Kjeld Olesen (S):

Jeg vil bare her på falderebet af debatten konstatere, at befolkningen har fået mange oplysninger fra regeringen, har fået oplysning om, hvordan man vil forholde sig, når det drejer sig om lejeværdien, parcellusejernes forhold, når det drejer sig om amtsskatterne. Men når det drejer sig om de lejere, der bor i de almennyttige boliger, som skulle

[Kjeld Olesen.]

have haft driftslån til næste år, kan man ikke få noget at vide. Men det er jo også noget.

(Kort bemærkning).

Knud Jespersen (DKP):

Det skal være overordentlig kort, og det er i tilknytning til hr. Kjeld Olesens bemærkninger før, spørgsmålet om at være konsekvent i denne sag.

Fra vor side har der ikke været nogen tvivl. Vi var, og vi er modstandere af enhver form for indgreb med det formål at forringe bestående aftaler eller at forringe den eksisterende dyrtidsordning. De lidt halvvenlige bemærkninger, jeg gjorde om dagsordenens evnerige baggrund, havde ikke noget med den sag at gøre. Men når problemet stilles op på en sådan facon, at der nu tilsyneladende er en række medlemmer i dette folketing, der vil stemme for at give regeringen muligheder for at fremsætte det forslag, som man på forhånd ved er forkastet, så synes jeg og vort parti, at vi ville markere denne konsekvente holdning for ikke at skabe usikkerhed.

Jeg må nok sige, at jeg synes, det er betydelig mere konsekvent end den holdning, hr. Kjeld Olesen og hans parti vil indtage i denne sag, for sagen er jo, at alle faglige organisationer har protesteret. Sagen er jo også, at der ingen grund er til at forhandle om denne sag. Det må afvises. Det er vores konsekvens i denne sag, at hver gang den nuværende regering eller andre vil komme med forslag til forringelse, til indgreb i bestående aftaler med formål at forringe, dér agter vi at gå imod.

Boligministeren (Johan Philipson):

Jeg bliver nødt til at bede hr. Kjeld Olesen og andre om at læse regeringens erklæring én gang til og også at læse det referat, der kommer af statsministerens udtalelser på denne talerstol ved denne lejlighed, hvor det meget tydeligt bliver sagt, at denne regering ingen ønsker har om at lave omvæltninger i folks boligudgifter, og det gælder selvfølgelig da også dem, som jeg godt ved kommer i klemme.

Statsministeren (Poul Hartling):

Hr. Gert Petersen har i et tidligere indlæg

meget klart erkendt, at regeringen har udtrykt villighed til og ønske om at forhandle med arbejdsmarkedets parter og med organisationerne. Vi ønsker at høre deres råd, vi ønsker naturligvis at tage et så vidtstrakt hensyn til dem, som det overhovedet er muligt.

Men når hr. Gert Petersen derefter stiller det spørgsmål, om regeringen, hvis det nu foreligger sådan, at folketinget med et flertal vedtager en ordning, et eller andet, vil undlade at gennemføre, hvad folketinget har vedtaget med flertal, hvis visse organisationer er imod det, så kan jeg svare med det gamle citat:

„Ingen over og ingen ved siden af folketinget.“

Jeg kan også lade være at svare med citater og sige, at det ligger ganske naturligt i vores konstitution, i vores grundlov, og det burde et medlem af dette folketing, som har skrevet under på den grundlov, egentlig ikke være i nogen tvivl om.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Statsministeren kunne godt spare sig juristeriet. Han ved naturligvis godt, hvad spørgsmålets reelle indhold er. Det er — og nu skal jeg også udtrykke det juridisk rigtigt, så jeg ikke kommer i konflikt med nogen forfatning — om regeringen vil undlade at søge noget gennemført i dette folketing, som de store organisationer på arbejdsmarkedet ikke vil acceptere. Vil regeringen undlade at søge noget gennemført, hvis det viser sig, at LO, FTF, Sølvsnore, Guldsnøre osv. siger: det kan vi ikke acceptere, vi protesterer på det voldsomste imod sådanne forholdsregler? Det er det, jeg vil vide.

Statsministeren (Poul Hartling):

Det, hr. Gert Petersen spurgte om før, var jo noget andet, og det fik han svar på. Nu må jeg kun kort sige: vi har her i landet et demokrati med et folketing, og vi har ikke organisationsvælde.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg har kun én bemærkning til. Jeg drager bare konklusionen, jeg konstaterer, at statsministeren i teorien og formodentlig

[Gert Petersen.]

også i praksis er indstillet på et tvangsindgreb over for fagbevægelsen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag om motiveret dagsorden af Gert Petersen (se sp. 210)

forkastedes med 142 stemmer mod 22; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til det politisk-økonomiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folketinget *Nyborg* har jeg modtaget meddelelse om, at han som følge af deltagelse i møder i Europa-Parlamentet og Europarådet ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv fra og med den 14. januar samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Fra den pågældende folketingsgruppe har jeg modtaget meddelelse om, at det den 9. denne måned foretagne udskiftningsvalg i *udetillægsnævnet*, hvorved Erik Holst valgtes i stedet for K.J. Mortensen, beroede på en misforståelse med hensyn til mandatfordelingen. Den pågældende udskiftning må derfor annulleres.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Markedsudvalget

Udtræder: Ipsen
Ny stedf.: Nyborg

Det politisk-økonomiske udvalg

Udtræder: Grethe Philip

Ny stedf.: Dagmar Andreasen

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 11. januar, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Nyborg.*

2) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Nyborg.*

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af ligningsloven.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af ligningsloven [af Juul-Madsen m. fl.].

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af ligningsloven [af Erhard Jakobsen m. fl.].

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af udskrivningsloven og lov om særlig indkomstskat.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om udskrivning af skat til amtskommunen.

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ophævelse af lov om en særlig afgift ved overdragelse af fast ejendom.

Mødet hævet kl. 15.48.